

lublin

MIASTO INSPIRACJI

DZIELNICE KULTURY – PROGRAM ROZWOJU KULTURY W DZIELNICACH LUBLIN

Wydział Kultury

Lublin, 18 marca 2013 r.

ZAŁOŻENIA MERYTORYCZNE

Prezentowane założenia są efektem współpracy:

- Dzielnicowego Domu Kultury „Bronowice”;
- Dzielnicowego Domu Kultury „Węglin”;
- Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego;
- Warsztatów Kultury;
- Wydziału Kultury Urzędu Miasta Lublin.

Równocześnie są zaproszeniem do rozmowy skierowanym do wszystkich zainteresowanych rozwojem kultury w dzielnicach Lublina.

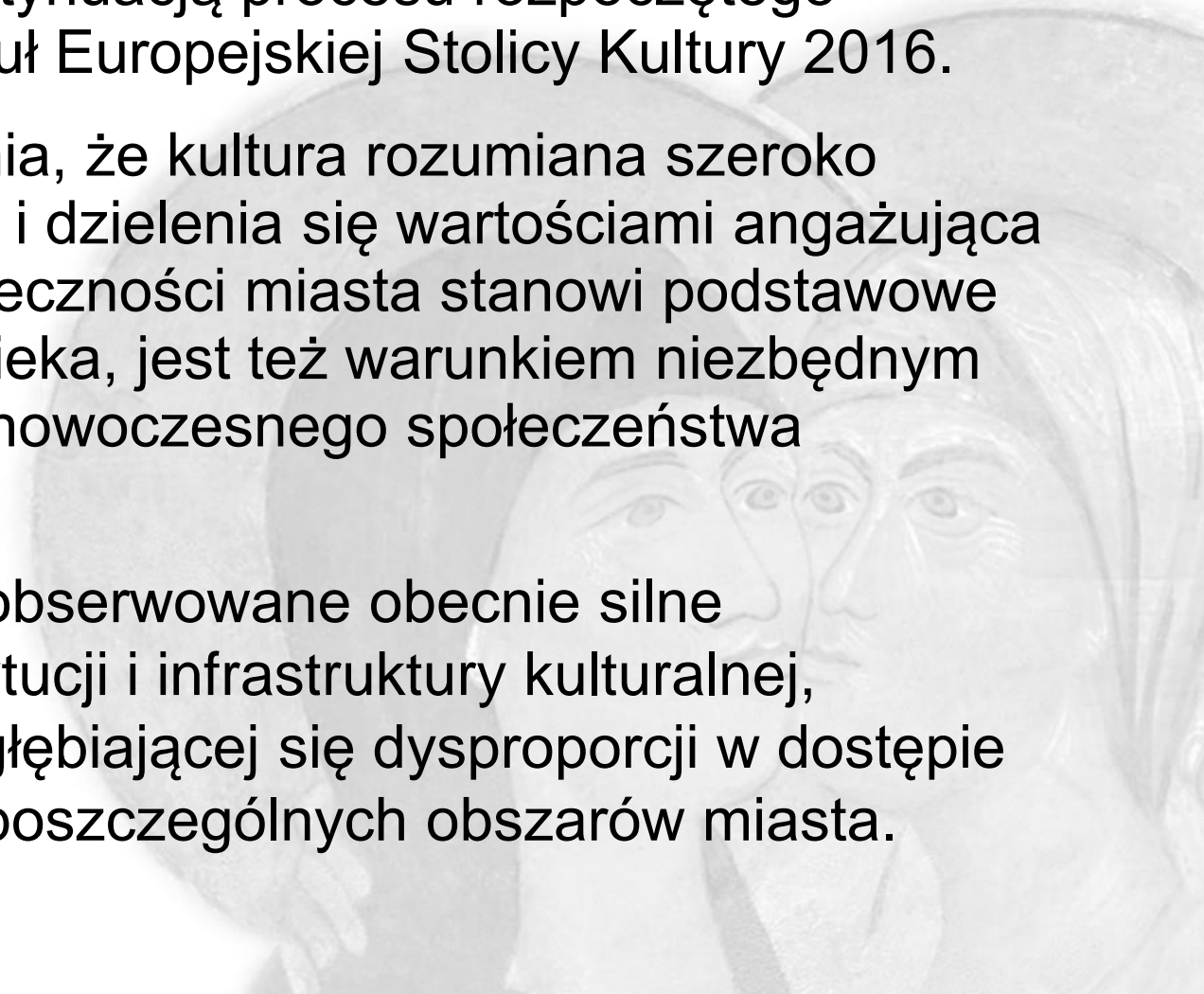
„Dzielnice Kultury” to wieloletni, interdyscyplinarny program, którego celem jest zwiększenie potencjału kulturalnego dwudziestu siedmiu dzielnic Lublina.

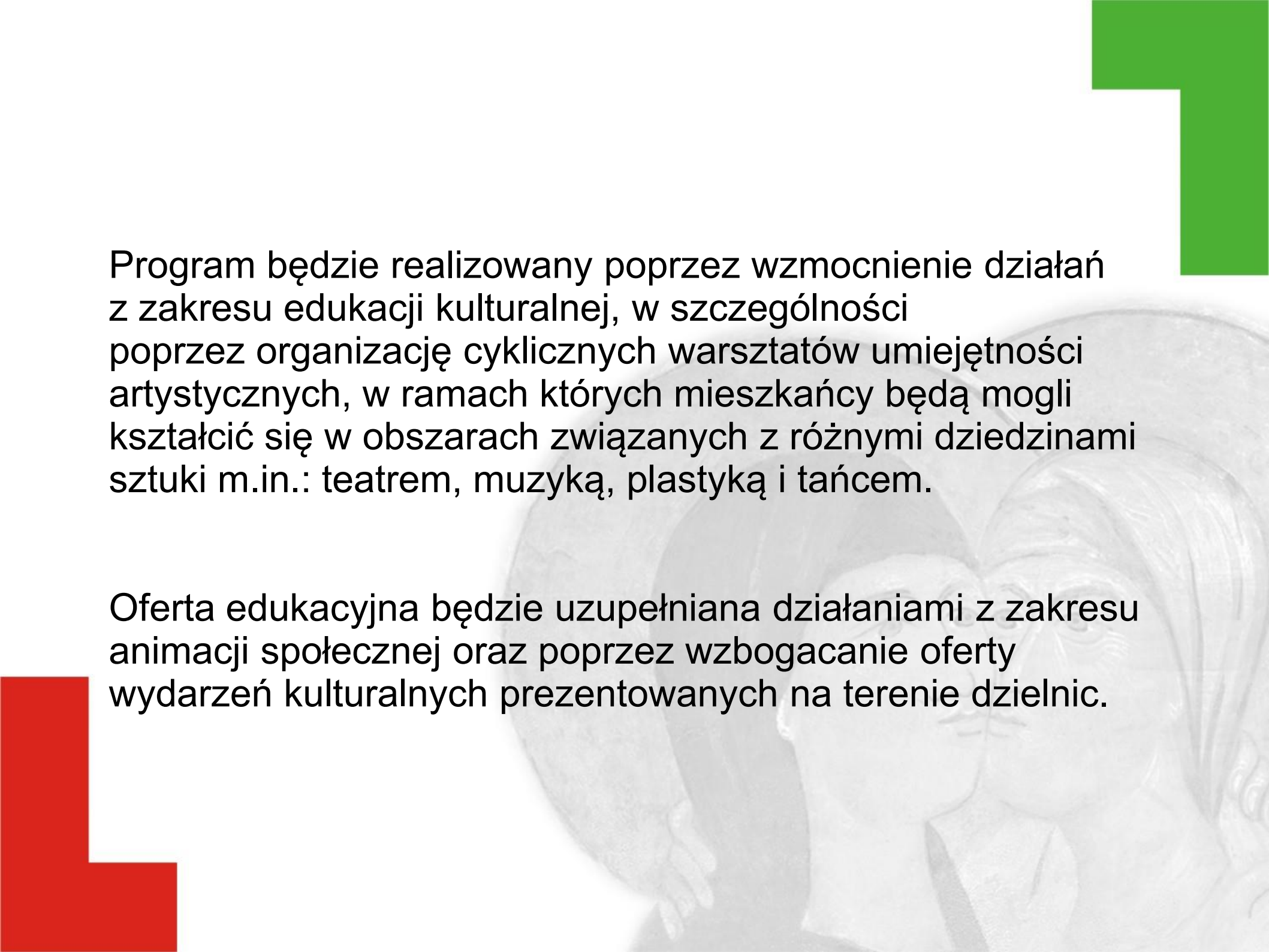
Prace nad nim są kontynuacją procesu rozpoczętego w ramach starań o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016.

Wynikają z przekonania, że kultura rozumiana szeroko jako proces tworzenia i dzielenia się wartościami angażująca każdego członka społeczności miasta stanowi podstawowe prawo każdego człowieka, jest też warunkiem niezbędnym dla kształtowania się nowoczesnego społeczeństwa obywatelskiego.

Jest odpowiedzią na obserwowane obecnie silne scentralizowanie instytucji i infrastruktury kulturalnej, które prowadzi do pogłębiającej się dysproporcji w dostępie do kultury na terenie poszczególnych obszarów miasta.

Program będzie realizowany poprzez wzmocnienie działań z zakresu edukacji kulturalnej, w szczególności poprzez organizację cyklicznych warsztatów umiejętności artystycznych, w ramach których mieszkańcy będą mogli kształcić się w obszarach związanych z różnymi dziedzinami sztuki m.in.: teatrem, muzyką, plastyką i tańcem.

Oferta edukacyjna będzie uzupełniana działaniami z zakresu animacji społecznej oraz poprzez wzbogacanie oferty wydarzeń kulturalnych prezentowanych na terenie dzielnic.

EDUKCJA KULTURALNA - DEFINICJA

Na potrzeby programu przyjęto szerokie rozumienie edukacji kulturalnej, obejmujące swoim zakresem zarówno edukację twórczą i warsztaty kształtujące umiejętności artystyczne, jak również działania mające na celu przygotowanie odbiorców do świadomego korzystania z oferty kulturalnej oraz kształtowanie tożsamości kulturowej i dialogu międzykulturowego.

DEFINICJA UNESCO

Zakładane w programie idee i cele odzwierciedla najpełniej definicja UNESCO zaproponowana w 1992 roku podczas międzynarodowej konferencji pedagogicznej w Genewie, w świetle której edukacja kulturalna obejmuje takie zadania, jak: wprowadzenie do wiedzy i oceny dziedzictwa kulturowego oraz do uczestnictwa we współczesnym życiu kulturalnym, zaangażowanie w procesy upowszechniania kultury, uwrażliwienie na równoważną godność kultur i na podstawową więź łączącą dziedzictwo ze współczesnością, edukację estetyczną i artystyczną, kształcenie do wartości moralnych i obywatelskich, przygotowanie do krytycznego korzystania z masowych środków przekazu, kształcenie interkulturalne i wielokulturowe

(K. Olbrycht: Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży. Problemy i wyzwania. W: Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży. Problemy i wyzwania. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Komisję Kultury i Środków Przekazu pod patronatem Marszałka Senatu RP prof. Longina Pastusiaka 14 stycznia 2003 r., Warszawa: Dział Wydawniczy Kancelarii Senatu 2003, s. 28 – 29.).

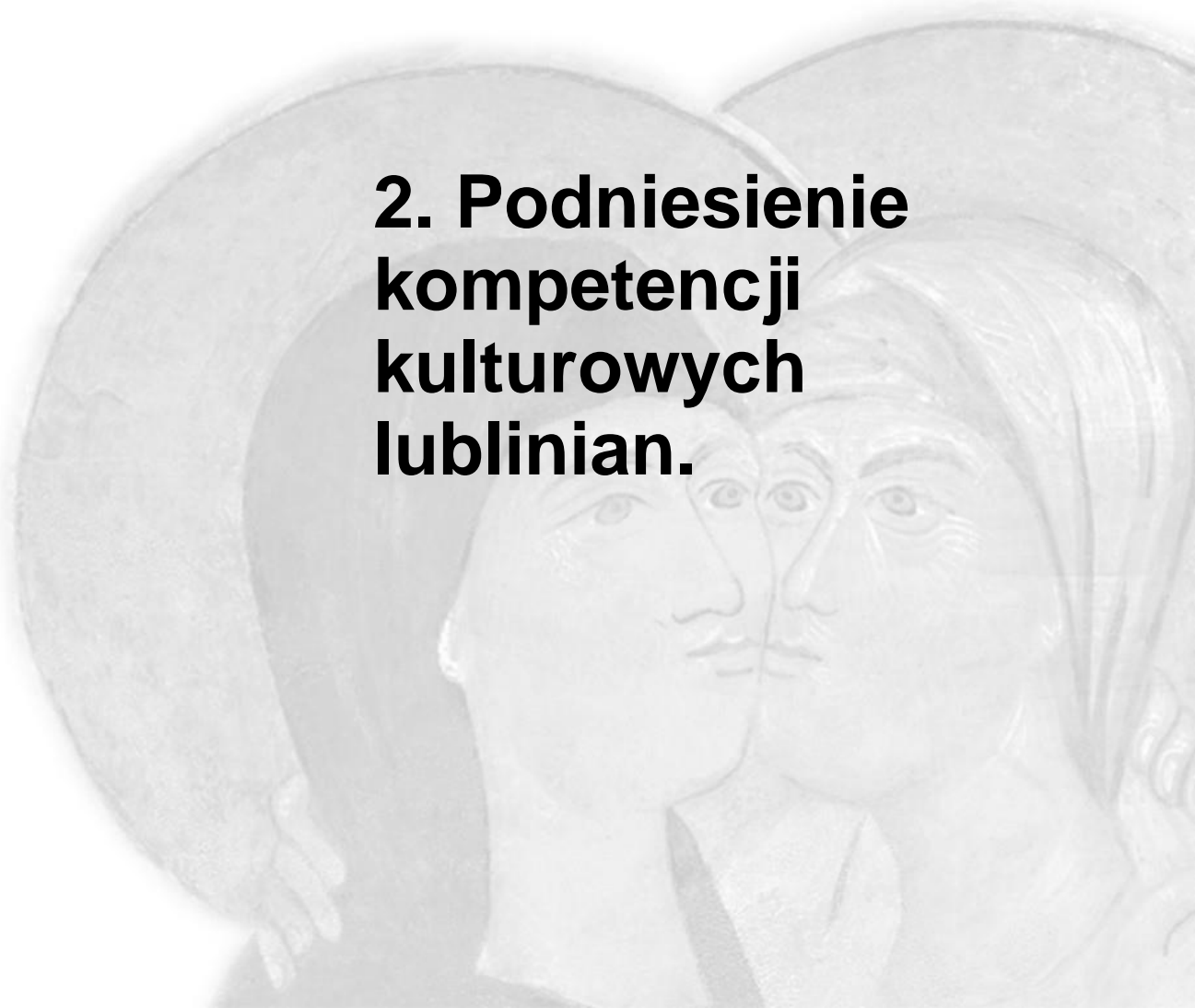
Szerokie rozumienie edukacji kulturalnej włącza w jej zakres następujące obszary, w których może i powinna być ona prowadzona:

- wychowanie estetyczne i artystyczne:
  - edukacja filmowa;
  - edukacja literacka;
  - edukacja muzyczna;
  - edukacja plastyczna;
  - edukacja taneczna;
  - edukacja teatralna;
- animacja kulturalna i społeczno-kulturalna;
- edukacja aksjologiczna;
- edukacja w zakresie kultury słowa i kompetencji komunikacyjnych;
- edukacja lokalna i regionalna;
- edukacja międzykulturowa i wielokulturowa;
- edukacja globalna;
- edukacja krajoznawczo-turystyczna;
- edukacja na rzecz dziedzictwa kulturowego;
- edukacja historyczna;
- edukacja obywatelska;
- edukacja popkulturowa;
- edukacja medialna;
- edukacja prozdrowotna;
- edukacja prospołeczna;
- edukacja do samorządności.

CELE STRATEGICZNE:

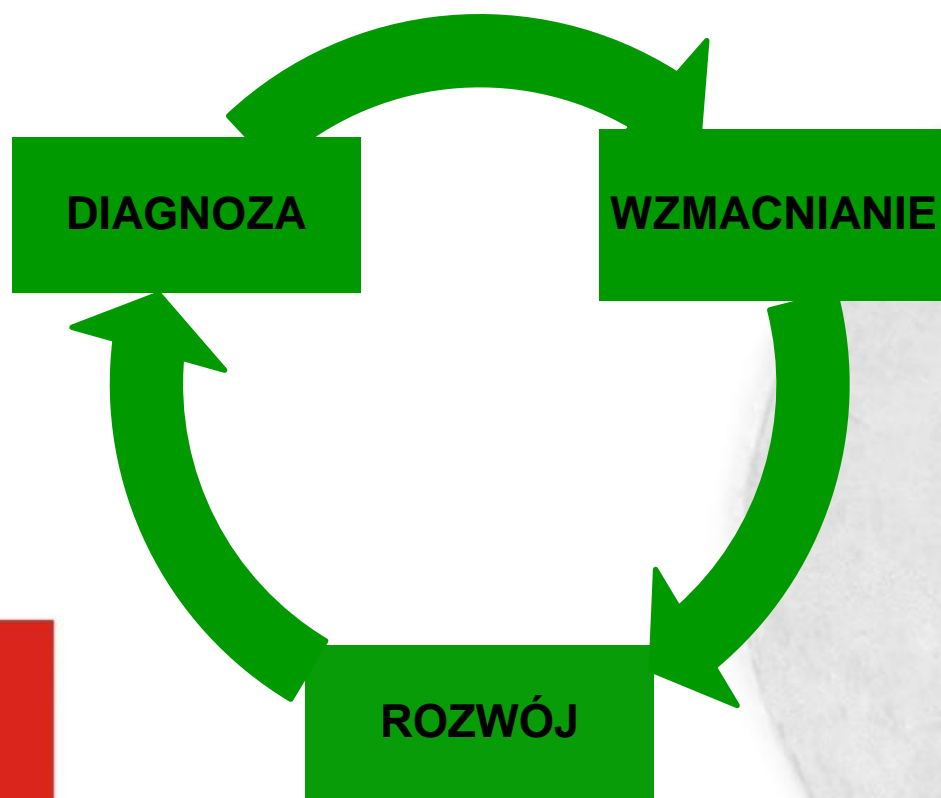
**1. Zwiększenie
aktywnego
uczestnictwa
w kulturze
mieszkańców
Lublina.**

**2. Podniesienie
kompetencji
kulturowych
lublinian.**

Prace nad programem zostały zaplanowane jako cykl powtarzających się trzech prostych działań:

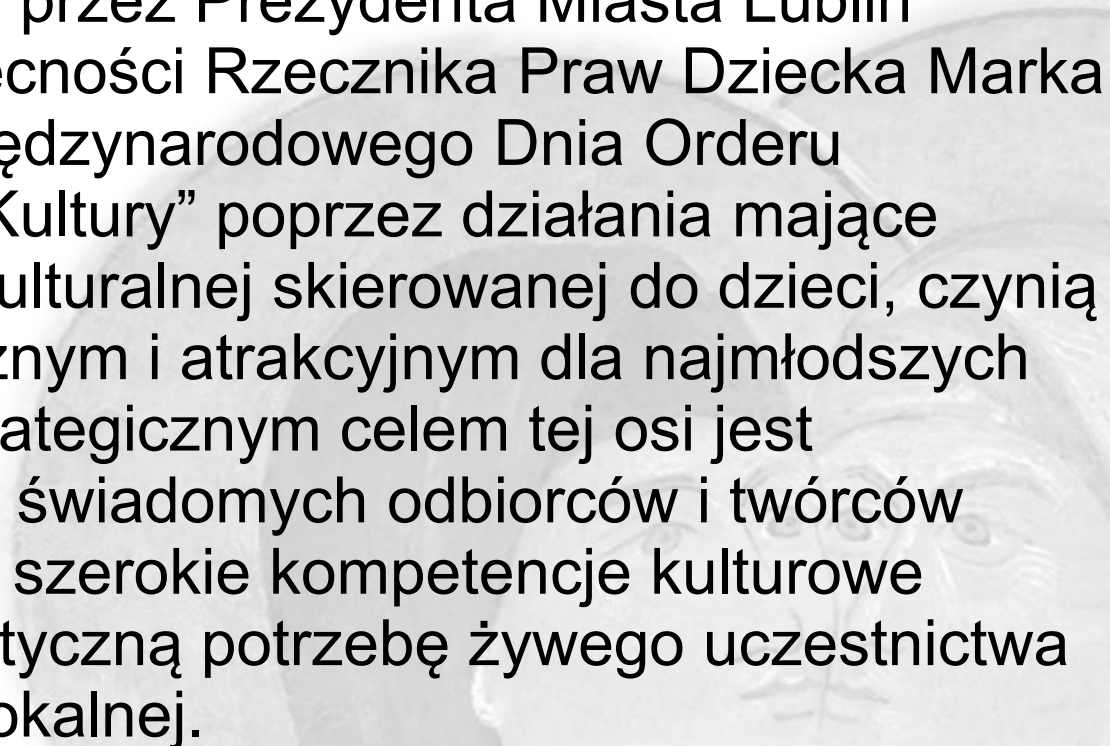

1. Diagnoza sytuacji zastanej;
2. Wzmocnienie istniejących operatorów kultury oraz poprawa jakości i różnorodności istniejącej oferty;
3. Rozwój, rozszerzanie oferty, uaktywnianie grup nieaktywnych, mało aktywnych i defaworyzowanych.

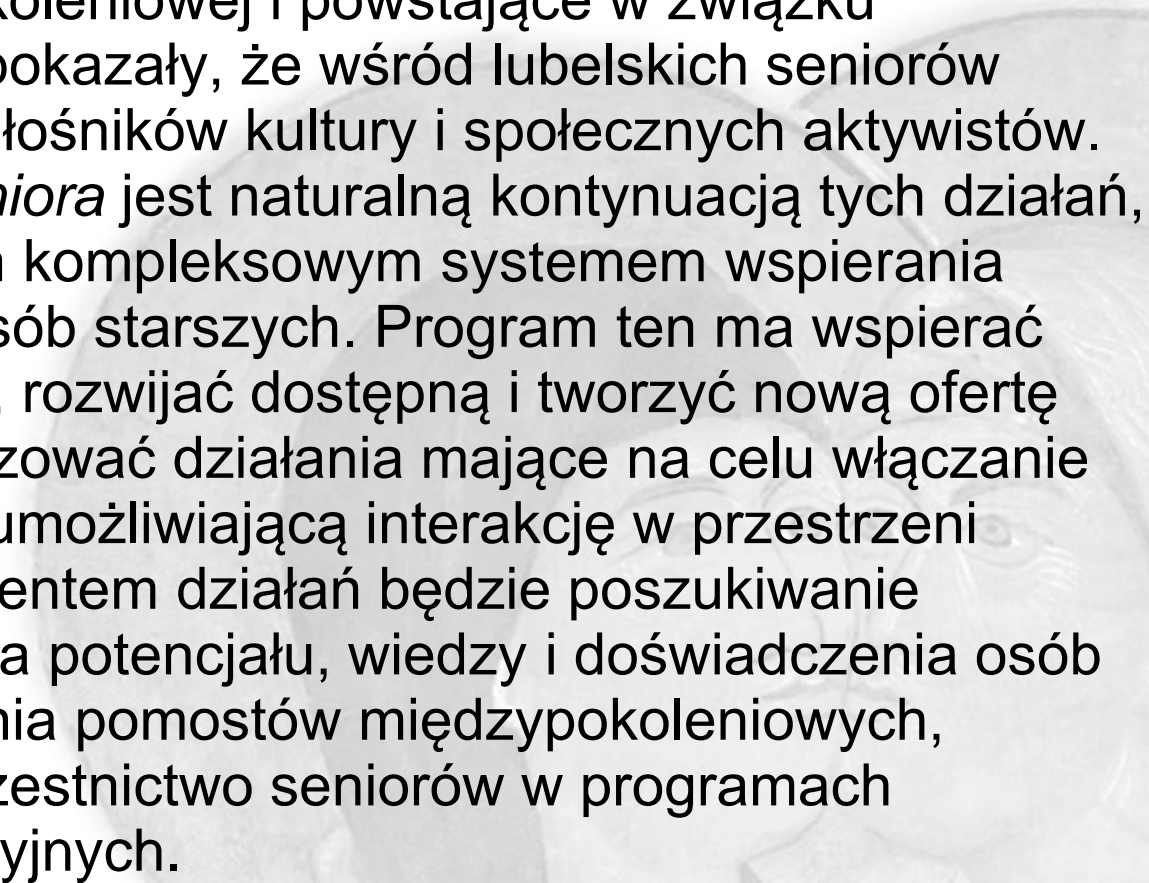

Proponowane działania koncentrują się wokół czterech idei - osi programu „Dzielnice Kultury”.

Te osie to:

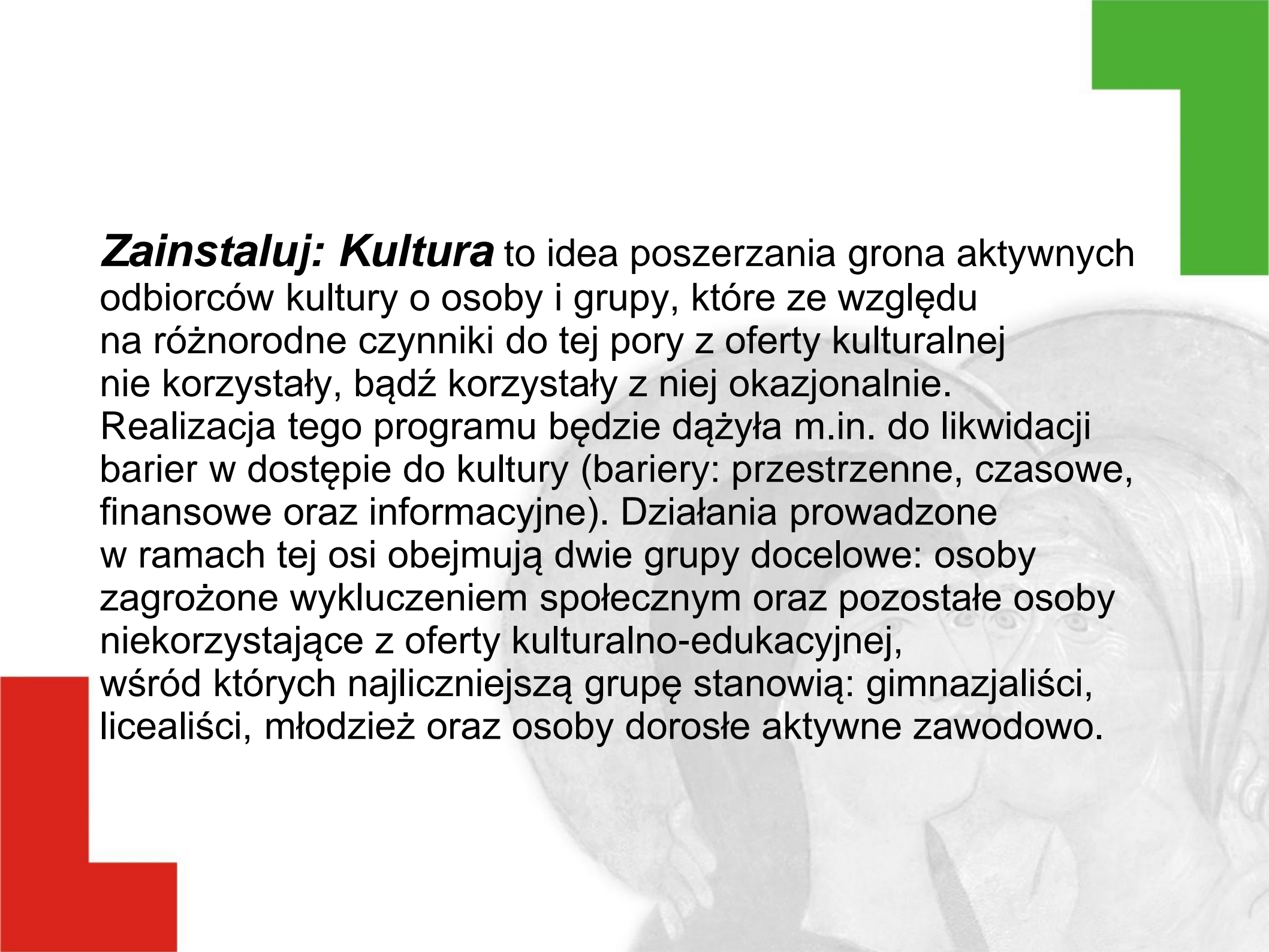
- ***Lublin dzieciom;***
- ***Kultura dla Seniora;***
- ***Zainstaluj: Kultura;***
- ***Dzielnicowe Przestrzenie Edukacji Kulturalnej.***

Lublin dzieciom – to kontynuacja idei ogłoszonej 16 września 2012 roku przez Prezydenta Miasta Lublin Krzysztofa Żuka w obecności Rzecznika Praw Dziecka Marka Michałaka podczas Międzynarodowego Dnia Orderu Uśmiechu. „Dzielnice Kultury” poprzez działania mające na celu rozwój oferty kulturalnej skierowanej do dzieci, czynią Lublin miastem przyjaznym i atrakcyjnym dla najmłodszych jego mieszkańców. Strategicznym celem tej osi jest wychowanie pokolenia świadomych odbiorców i twórców kultury, posiadającego szerokie kompetencje kulturowe i społeczne oraz autentyczną potrzebę żywego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

Na powstanie osi ***Kultura dla Seniora*** wpłynęli sami adresaci, a w szczególności ich ubiegłoroczna aktywność. Ogłoszenie roku 2012 Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej i powstające w związku z tym nowe inicjatywy pokazały, że wśród lubelskich seniorów mamy szerokie grono miłośników kultury i społecznych aktywistów. Program *Kultura dla Seniora* jest naturalną kontynuacją tych działań, docelowo ma stać się on kompleksowym systemem wspierania aktywności kulturalnej osób starszych. Program ten ma wspierać istniejące Kluby Seniora, rozwijać dostępną i tworzyć nową ofertę kulturalną oraz popularyzować działania mające na celu włączanie seniorów w kulturę 2.0 (umożliwiającą interakcję w przestrzeni cyfrowej). Istotnym elementem działań będzie poszukiwanie możliwości wykorzystania potencjału, wiedzy i doświadczenia osób dojrzałych oraz budowania pomostów międzypokoleniowych, np. poprzez aktywne uczestnictwo seniorów w programach wolontariackich i edukacyjnych.

Zainstaluj: Kultura to idea poszerzania grona aktywnych odbiorców kultury o osoby i grupy, które ze względu na różnorodne czynniki do tej pory z oferty kulturalnej nie korzystały, bądź korzystały z niej okazjonalnie. Realizacja tego programu będzie dążyła m.in. do likwidacji barier w dostępie do kultury (bariery: przestrzenne, czasowe, finansowe oraz informacyjne). Działania prowadzone w ramach tej osi obejmują dwie grupy docelowe: osoby zagrożone wykluczeniem społecznym oraz pozostałe osoby niekorzystające z oferty kulturalno-edukacyjnej, wśród których najliczniejszą grupę stanowią: gimnazjaliści, licealiści, młodzież oraz osoby dorosłe aktywne zawodowo.

Dzielnicowe Przestrzenie Edukacji Kulturalnej

W ramach tej osi prowadzone będą cykliczne warsztaty artystyczne obejmujące zajęcia muzyczne, plastyczne, taneczne i teatralne.

Poszczególne dziedziny traktowane są bardzo szeroko (np. plastyka to nie tylko rysunek, rzeźba i malarstwo, ale także grafika, fotografia, animacja, ornamentyka, kaligrafia, scenografia, graffiti, projektowanie kostiumów, techniki zdobnicze, czy rzemiosło artystyczne).

Dostosowane do wieku, zainteresowań i możliwości uczestników cykliczne zajęcia umiejętności artystycznych rozwijają ekspresję twórczą, wrażliwość estetyczną, uzdolnienia i zainteresowania oraz zindywidualizowane i kreatywne myślenie.

Pracę nad programem rozpoczynają się od analizy sytuacji zastanej oraz diagnozy potrzeb interesariuszy, możliwości realizacji i rozwoju programu. Podejmowane działania mają za zadanie:

1.1. Stworzenie i aktualizację baz danych zasobów potrzebnych do realizacji programu:

- w celu określenia potencjału instytucjonalno-edukacyjnego dzielnic – baza instytucji prowadzących działalność kulturalną zawierająca informacje kontaktowe, organizacyjne oraz informacje dotyczące aktualnej oferty edukacyjnej;
- w celu rozwoju programu – wykaz „dobrych praktyk” stosowanych w innych miastach i państwach oraz potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania projektów z zakresu edukacji kulturalnej lub rozwoju kultury w dzielnicach;
- analiza możliwości rozwoju projektu w oparciu o istniejącą, a do tej pory niewykorzystywaną do celów kulturalnych infrastrukturę – baza lokali i miejsc możliwych do wykorzystania w trakcie realizacji programu;
- analiza zasobów kadrowych i potencjału ludzkiego poszczególnych dzielnic – baza liderów społecznych, animatorów i osób prowadzących działalność kulturalną.

1.2. Włączenie do Internetowego Systemu Informacji Przestrzennej informacji o potencjale kulturalno-edukacyjnym poszczególnych dzielnic.

1.3. Zbadanie potrzeb i kompetencji kulturowych mieszkańców wg. różnych zmiennych ze szczególnym uwzględnieniem miejsca zamieszkania.

1.4. Diagnoza potrzeb i określenie warunków niezbędnych do dalszego rozwoju istniejących podmiotów prowadzących działalność kulturalną.

1.5. Stworzenie systemu ewaluacji działań edukacyjnych pod kątem kosztów, frekwencji i satysfakcji uczestników.

Na podstawie przeprowadzonych analiz organizowane będą działania mające na celu wzmocnienie i poprawę funkcjonowania istniejących w dzielnicach podmiotów prowadzących działalność kulturalną. Szczególnie istotne zadania w tym zakresie:

2.1. Stworzenie systemu wsparcia dla instytucji prowadzących działalność kulturalną na terenie miasta:

- podniesienie kompetencji kadr ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób realizujących projekty edukacyjno-kulturalne;
- gromadzenie i upowszechnianie wiedzy na temat nowoczesnych metod edukacji kulturalnej oraz tworzenie innowacyjnych programów i narzędzi;
- stworzenie sprawnego mechanizmu finansowania projektów realizowanych w ramach programu;
- stworzenie systemu rozwoju wolontariatu dostosowanego do potrzeb wynikających z rozwoju edukacji kulturalnej.

2.2. Stworzenie systemu współpracy pomiędzy operatorami kultury działającymi na terenie dzielnic i pozostałymi interesariuszami programu, poprzez:

- uruchomienie platformy komunikacji dla organizacji prowadzących działalność kulturalną na terenie dzielnicy;
- stworzenie sprawnego systemu informowania o programie i edukowania o znaczeniu edukacji kulturalnej pozostałych interesariuszy (dziennikarzy, przedsiębiorców, rodziców, urzędników, przedstawicieli władz miasta odpowiedzialnych za kulturę);
- wspieranie partnerstw podmiotów instytucjonalnych posiadających zasoby (np. lokalowe, kadrowe, finansowe) i grup nieformalnych, klubów, zrzeszeń.

2.3. Wspieranie programów edukacji kulturalnej w szkołach przez:

- współpracę szkół z operatorami programu;
- wypracowanie prawnych rozwiązań umożliwiających intensyfikację współpracy ze szkołami np. prowadzenie lekcji - warsztatów z zakresu edukacji kulturalnej, organizacje szkoleń dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych i artystycznych (wsparcie dla szkół), ale także poprzez np. udostępnianie zasobów szkoły na zajęcia pozalekcyjne realizowane przez inne podmioty (wsparcie od szkół);
- opracowywanie programów zajęć z zakresu edukacji kulturalnej z dołączonymi gotowymi konspektami i materiałami dydaktycznymi.

2.4. Poprawa systemu informacji o działalności kulturalnej oraz stworzenie systemu informacji o programie:

- utworzenie strony internetowej programu;
- intensyfikacja działań związanych z promocją wydarzeń kulturalnych;
- uzupełnienie systemu o informacje dotyczące edukacji kulturalnej;
- przygotowanie folderów dotyczących każdej dzielnicy i jej potencjału kulturalno-edukacyjnego oraz aktualnej oferty kulturalnej;
- stworzenie systemu rekomendacji wartościowych programów edukacyjnych w oparciu o opracowany system ewaluacji;
- organizacja ogólnodostępnych, plenerowych działań animacyjnych oraz wydarzeń dla społeczności lokalnej np. koncerty, happeningi, pikniki, pokazy, itp.

W trakcie prac nad poprawą istniejących działań wyłonią się obszary, partnerzy i inicjatywy stanowiące ich uzupełnienie i rozwinięcie. Jest to moment przejścia do etapu rozwoju oferty, uaktywniania grup nieaktywnych, mało aktywnych czy defaworyzowanych. Szanse rozwoju programu:

3.1. Stworzenie partycypacyjnego modelu inicjowania i realizacji niewielkich projektów kulturalnych, np.:

- zajęcia z zakresu edukacji kulturalnej dla rad rodziców działających w szkołach;
- działania animacyjne (projekty krótkoterminowe) na terenie dzielnic współorganizowane przez nieformalne grupy mieszkańców.

3.2. Usuwanie barier w dostępie do oferty – dostosowanie jej do potrzeb i możliwości uczestników:

- bariery przestrzenne – poszerzanie oferty dzielnicowych instytucji kultury; poszukiwanie nowych partnerów w dzielnicach i poszerzanie zakresu współpracy z dotychczasowymi; tworzenie nowych, niewielkich i mobilnych punktów kontaktów z kulturą (wędrujące domy kultury); poszukiwanie i udostępnianie nowych lokali na cele kulturalne (adaptowanie wolnych pomieszczeń, wynajem); inwestycje w nowe obiekty.
- bariery czasowe – dostosowanie godzin otwarcia do potrzeb odbiorców konkretnych działań (umożliwienie korzystania z oferty wszystkim grupom odbiorców);
- bariery finansowe – rozwój dofinansowywanej i bezpłatnej oferty oraz tworzenie czytelnych systemów zniżek;
- doskonalenie oferty pod kątem rodzin - przekształcanie instytucji kultury w miejsca przyjazne rodzinie: organizacja zajęć dla rodziców z dziećmi; system zajęć łączonych – zajęcia dla rodziców i dzieci odbywające się w tym samym czasie; opieka nad dziećmi podczas wydarzeń kulturalnych.

3.3. Tworzenie programów operacyjnych (tematycznych lub skierowanych do konkretnych grup) obejmujących swoim zasięgiem kilka lub kilkanaście dzielnic, np. LublinMovie – projekcje filmów w przestrzeni dzielnic, Lublin Tańczy – organizacja warsztatów tanecznych.

3.4. Wzbogacenie oferty wydarzeń kulturalnych prezentowanych w dzielnicach:

- rozszerzanie zasięgu festiwali – prezentacja niektórych wydarzeń festiwalowych w dzielnicach;
- wprowadzenie sztuki w przestrzeń publiczną dzielnic - tworzenie dzielnicowej oferty „mimowolnych” kontaktów ze sztuką.

3.5. Rozwijanie nowych obszarów edukacji z pogranicza kultury i innych dziedzin:

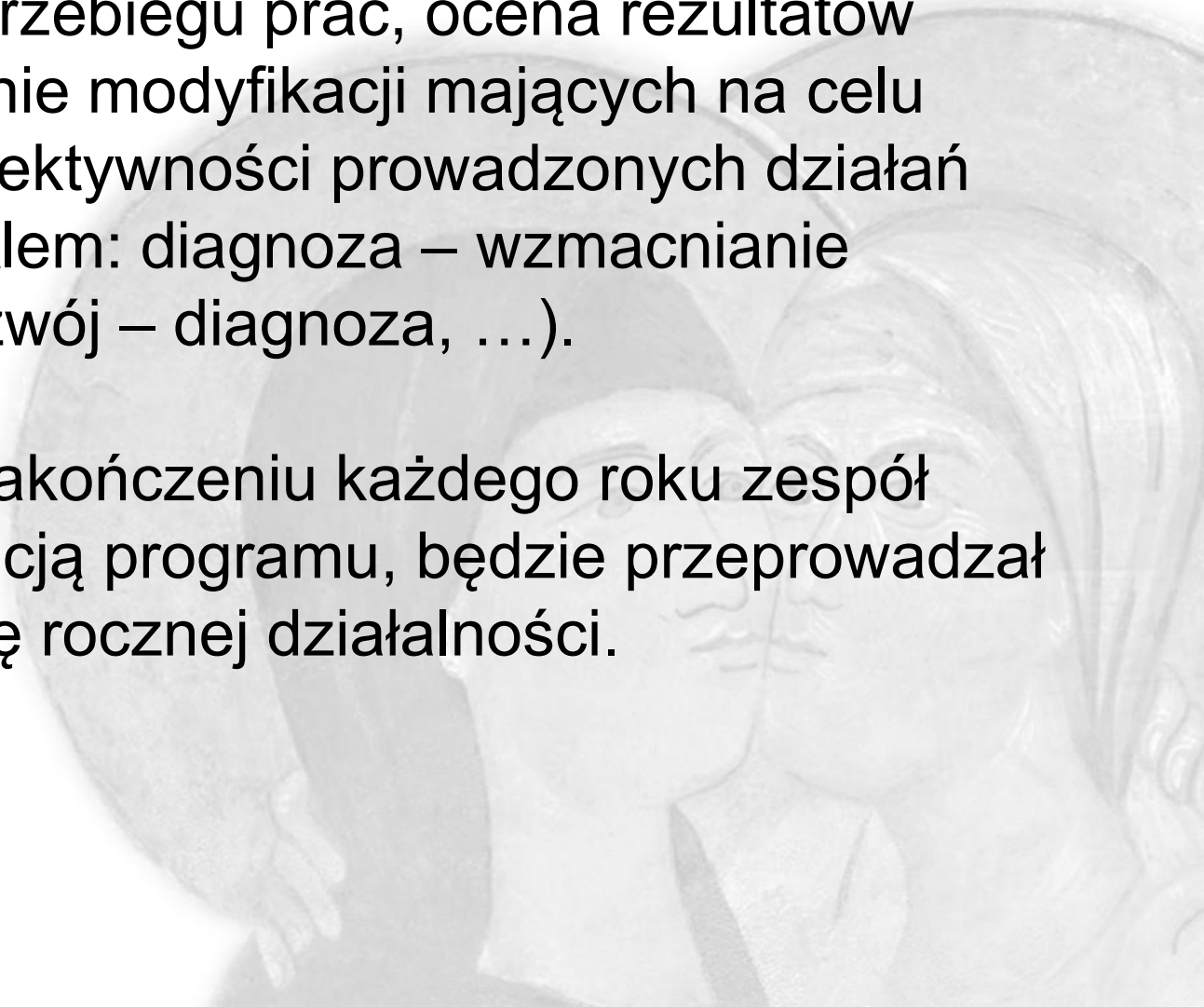
- edukacja dzielnicowa – ścieżki tematyczne, odkrywanie historii dzielnic, historia mówiona;
- edukacja historyczna;
- edukacja wielokulturowa;
- gry miejskie;
- nowy cyrk;
- rozwój pedagogiki czasu wolnego oraz poprawa jakości przestrzeni rekreacyjnych;
- turystyka kulturowa i krajoznawstwo.

3.6. Tworzenie banku wspólnych zasobów.

3.7. Tworzenie systemu współpracy z lubelskimi uczelniami – system praktyk, staży, przygotowywania prac dyplomowych, współorganizacja wydarzeń kulturalnych.

Przez cały czas trwania programu zakładane jest prowadzenie ewaluacji, rozumianej jako systematyczne monitorowanie przebiegu prac, ocena rezultatów oraz wprowadzanie modyfikacji mających na celu maksymalizację efektywności prowadzonych działań (zgodnie z cyklem: diagnoza – wzmacnianie – rozwój – diagnoza, ...).

Dodatkowo, po zakończeniu każdego roku zespół pracujący nad realizacją programu, będzie przeprowadzał analizę rocznej działalności.

Założenia strategiczne programu „Dzielnice Kultury”

Cele strategiczne:

- I. ZWIĘKSZENIE AKTYWNEGO UCZESTNICTWA W KULTURZE MIESZKAŃCÓW LUBLINA
- II. PODNIESIENIE KOMPETENCJI KULTUROWYCH LUBLINIAN

Osie programowe:

Lublin dzieciom

Kultura dla Seniora

Zainstaluj:Kultura

Dzielnicowe Przestrzenie Edukacji Kulturalnej

Diagnoza sytuacji zastanej.	Wzmocnienie istniejących operatorów kultury oraz poprawa jakości i różnorodności istniejącej oferty.	Rozwój, rozszerzanie oferty, uaktywnianie grup nieaktywnych, mało aktywnych i defaworyzowanych.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stworzenie i aktualizację baz danych zasobów potrzebnych do realizacji programu. ▪ Włączenie o potencjale instytucjonalno-edukacyjnym poszczególnych dzielnic do Internetowego Systemu Informacji Przestrzennej informacji. ▪ Zbadanie potrzeb i kompetencji kulturowych mieszkańców . ▪ Diagnoza potrzeb i określenie warunków niezbędnych do dalszego rozwoju istniejących podmiotów prowadzących działalność kulturalną. ▪ Stworzenie systemu ewaluacji działań edukacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stworzenie systemu wsparcia dla instytucji prowadzących działalność kulturalną na terenie miasta. ▪ Stworzenie systemu współpracy pomiędzy operatorami kultury działającymi na terenie dzielnic i pozostałymi interesariuszami programu. ▪ Wspieranie programów edukacji kulturalnej w szkołach. ▪ Poprawa systemu informacji o działalności kulturalnej oraz stworzenie systemu informacji o programie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stworzenie i wprowadzenie partycypacyjnego modelu inicjowania i realizacji niewielkich projektów kulturalnych. ▪ Usuwanie barier w dostępie do oferty – dostosowanie jej do potrzeb i możliwości uczestników. ▪ Tworzenie programów operacyjnych (tematycznych lub skierowanych do konkretnych grup) obejmujących swoim zasięgiem kilka lub kilkanaście dzielnic. ▪ Wzbogacenie oferty wydarzeń kulturalnych prezentowanych w dzielnicach. ▪ Rozwijanie nowych obszarów edukacji z pogranicza kultury i innych dziedzin. ▪ Tworzenie banku wspólnych zasobów. ▪ Tworzenie systemu współpracy z lubelskimi uczelniami.

Ewaluacja: systematyczne monitorowanie przebiegu prac, kontrola rezultatów oraz wprowadzanie modyfikacji mające na celu maksymalizację rezultatów.

REALIZATORZY PROGRAMU

Program będzie koordynowany przez trzy miejskie instytucje kultury (operatorów programu):

- **Dzielnicowy Dom Kultury „Bronowice”;**
- **Dzielnicowy Dom Kultury „Węglin”;**
- **Warsztaty Kultury.**

Każdy z operatorów będzie koordynował pracę w przypisanych dziewięciu dzielnicach miasta, w zależności od potrzeb i specyfiki danego obszaru tworząc od podstaw lub doskonaląc i intensyfikując prowadzone w nich działania kulturalne, dążąc do stworzenia kompletnej i spójnej oferty kulturalno-edukacyjnej.

Równolegle do pracy operatorów tworzone będą programy operacyjne zogniskowane wokół określonej grupy docelowej lub dziedziny i obejmujące swoim zasięgiem całe miasto.

Ze względu na rozbudowaną sieć filii (36), obejmujących swoim zasięgiem niemal całe miasto, dodatkowym podmiotem wspierającym i realizującym samodzielnie projekty będzie **Miejska Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego**.

Wydziału Kultury Urzędu Miasta Lublin będzie odpowiedzialny za kompleksową realizację programu: opracowanie założeń, monitorowanie i ewaluacja jego realizacji, stworzenie i aktualizacja bazy danych oraz spójnego systemu informacji.

POTENCJALNI PARTNERZY PROGRAMU

- instytucje kultury;
- 11 spółdzielczych domów kultury i klubów osiedlowych;
- szkoły i inne instytucje oświatowe;
- ośrodki i centra aktywności;
- organizacje kościelne i związki wyznaniowe;
- Rady Dzielnic;
- wyższe uczelnie;
- organizacje, stowarzyszenia i samorzady studentów oraz koła naukowe;
- sektor pozarządowy;
- miejskie i lokalne grupy nieformalne;
- podmioty prywatne prowadzące działalność kulturalną (np. szkoły tańca, kina, kluby);
- pozostałe podmioty prywatne zainteresowane współpracą przy realizacji programu.

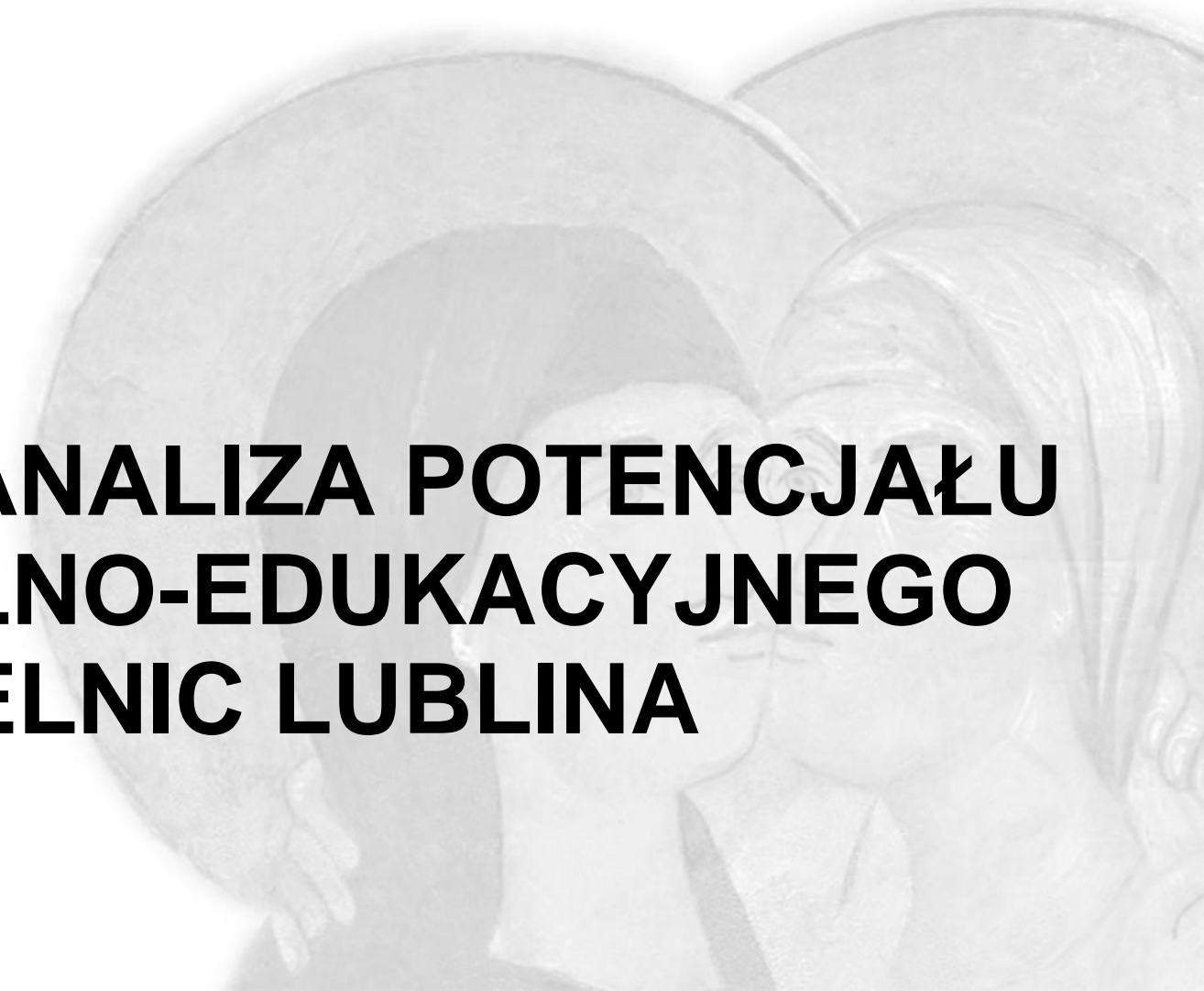
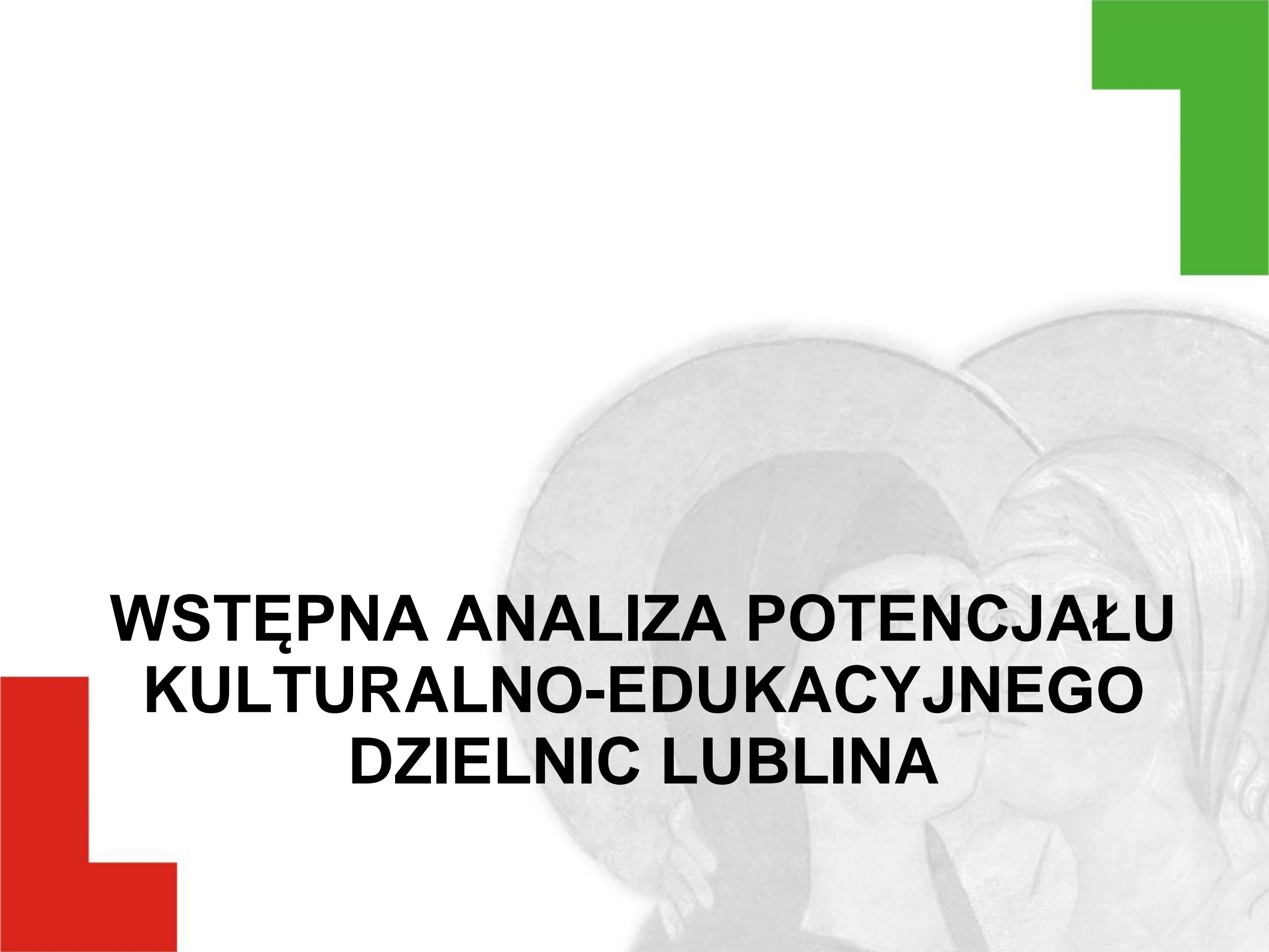
ODBIORCY

Program przewiduje tworzenie oferty kulturalno-edukacyjnej skierowanej do różnych grup wiekowych i o różnym statusie społeczno-ekonomicznym, w tym:

1. dzieci;
2. młodzieży w wieku gimnazjalnym i licealnym;
3. studentów;
4. dorosłych w wieku produkcyjnym;
5. seniorów.

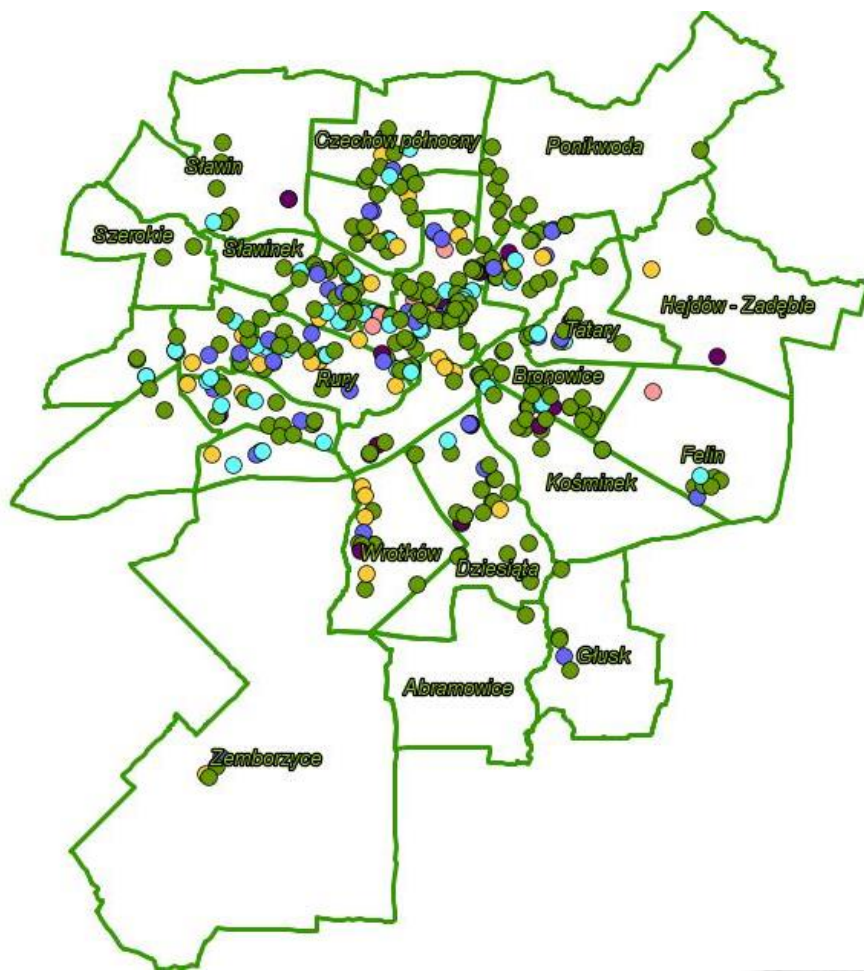
Szczególna uwaga skierowana będzie dzieci i seniorów.

W przypadku grup 2-4 konieczne jest wypracowanie nowych modeli edukacyjnych i komunikacyjnych, gdyż prowadzone obecnie działania są niewystarczające i mało skuteczne.

WSTĘPNA ANALIZA POTENCJAŁU KULTURALNO-EDUKACYJNEGO DZIELNIC LUBLINA

STWORZENIE BAZY DANYCH

Zebrane informacje zostały włączone do Internetowego Systemu Informacji Przestrzennej (jako warstwa: *Kultura i edukacja kulturalna*).

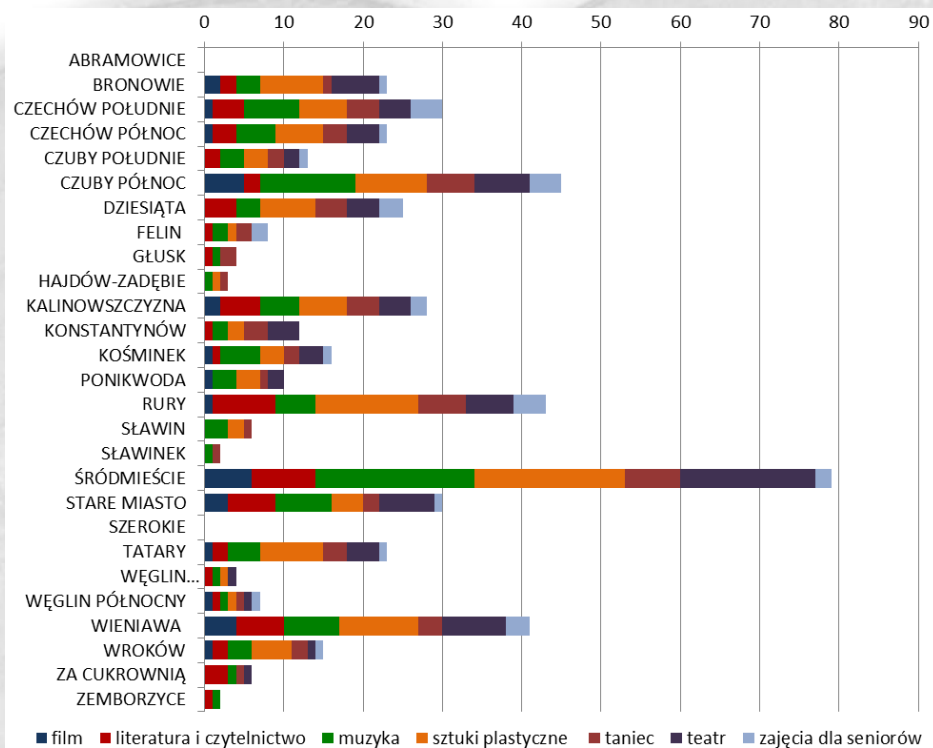
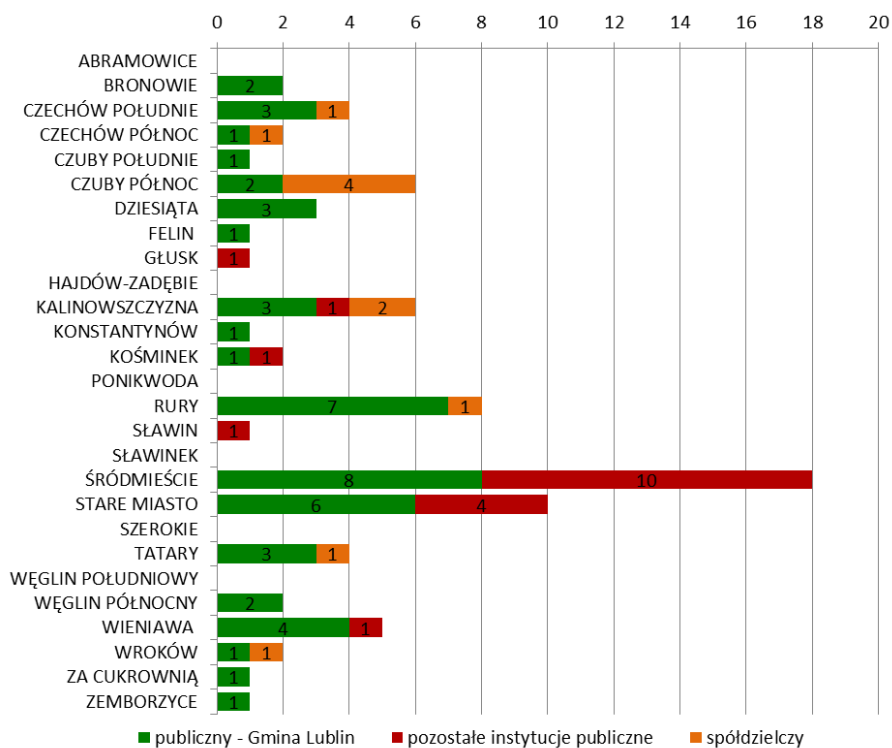
Obecnie w systemie znajduje się 406 podmiotów. Są to:

- publiczne i spółdzielcze instytucje kultury - instytucje artystyczne oraz instytucje upowszechniania kultury;
- organizacje pozarządowe działające w obszarze kultury;
- podmioty prywatne prowadzące działalność kulturalną - np. kina, szkoły tańca, kluby;
- instytucje oświatowe;
- organizacje kościelne i związki wyznaniowe;
- ośrodki i centra aktywności;
- podmioty organizujące działalność sportową i rekreacyjną.

POTENCJAŁ KULTURALNY DZIELNIC

Instytucje publiczne i spółdzielcze, których podstawową dziedziną działalności jest kultura

Liczba podmiotów oferujących zajęcia edukacyjne z wybranych dziedzin (film, literatura, muzyka, sztuki plastyczne, taniec, teatr, zajęcia dla seniorów)

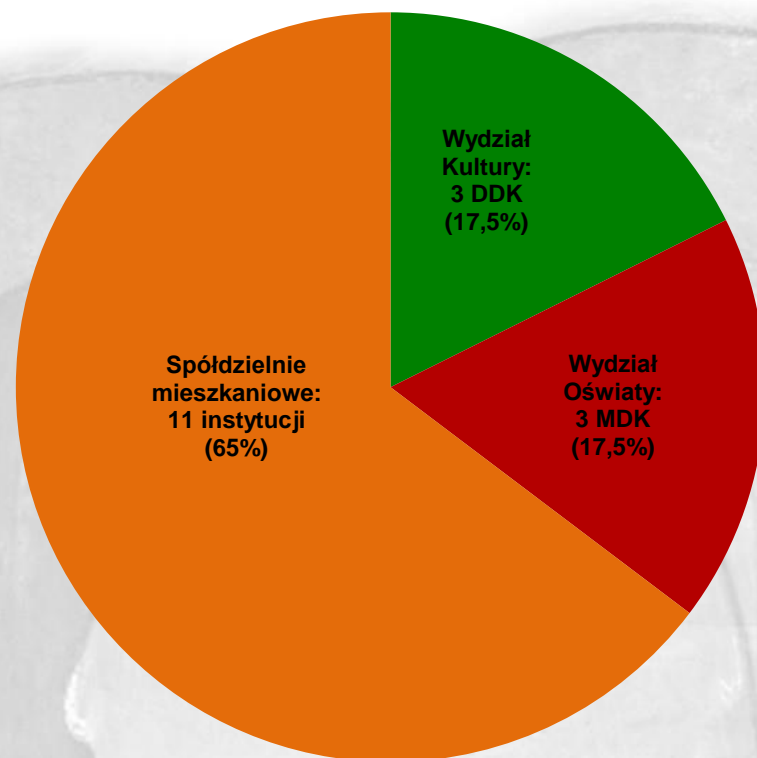
Najliczniejszą grupę (ok 35%) stanowią biblioteki, które działają na terenie 20 dzielnic - w 7 dzielnicach są to jedyne ośrodki kultury. Wszystkie 36 filii Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego prowadzi bardzo aktywną działalność kulturalno-edukacyjną, zorientowaną daleko szerzej niż tylko na programy propagujące czytelnictwo.

Na terenie miasta działa też 17 domów kultury (wraz z filiami).

Charakterystyczne dla Lublina jest równoległe funkcjonowanie: miejskich oraz spółdzielczych domów i klubów kultury.

Dzięki temu w 11 dzielnicach miasta znajduje się co najmniej jedna taka instytucja.

Ich ofertę uzupełniają 8 ośrodków kultury mających swoje siedziby w centrum miasta (Stare Miasto, Śródmieście, Wieniawa).

Na podstawie zebranych danych wyszczególniono 5 typów dzielnic:

a) dzielnice położone w centrum, w których swoje siedziby ma największa liczba instytucji oraz potencjalnych partnerów, nie występują bariery komunikacyjne (Kalinowszczyzna, Rury, Stare Miasto, Śródmieście, Wieniawa);

b) dzielnice położone w pewnej odległości od centrum, ale posiadające dobrze rozwiniętą bazę instytucjonalno-kulturalną oraz potencjalnych partnerów i stosunkowo dobrze skomunikowanych z innymi rejonami miasta (Bronowice, Czechów Południowy, Czuby Północne, Dziesiąta, Konstantynów, Tatary);

c) nowe, peryferyjnie położone dzielnice, w tym dzielnice z zabudową jednorodzinną, pozbawione infrastruktury kulturalnej, ze słabo rozwiniętą siecią komunikacyjną (Czuby Południowe, Felin, Sławin, Sławinek, Szerokie, Węglin Południowy i Północny);

d) obszary przemysłowe o rozsianej zabudowie, nierzadko zagrożone wykluczeniem i uważane za niebezpieczne, na ich terenie działa mała liczba instytucji kulturalnych, brakuje potencjalnych partnerów (Abramowice, Hajdów-Zadębie, Za Cukrownią, Zemborzyce);

e) pośrednie pomiędzy typem b i d (Czechów Północny, Kośminek, Ponikwoda, Wrotków) oraz o specyfice miejsko-wiejskiej – Głusk.

**„DZIELNICE KULTURY 2013”
PROGRAM PILOTAŻOWY**

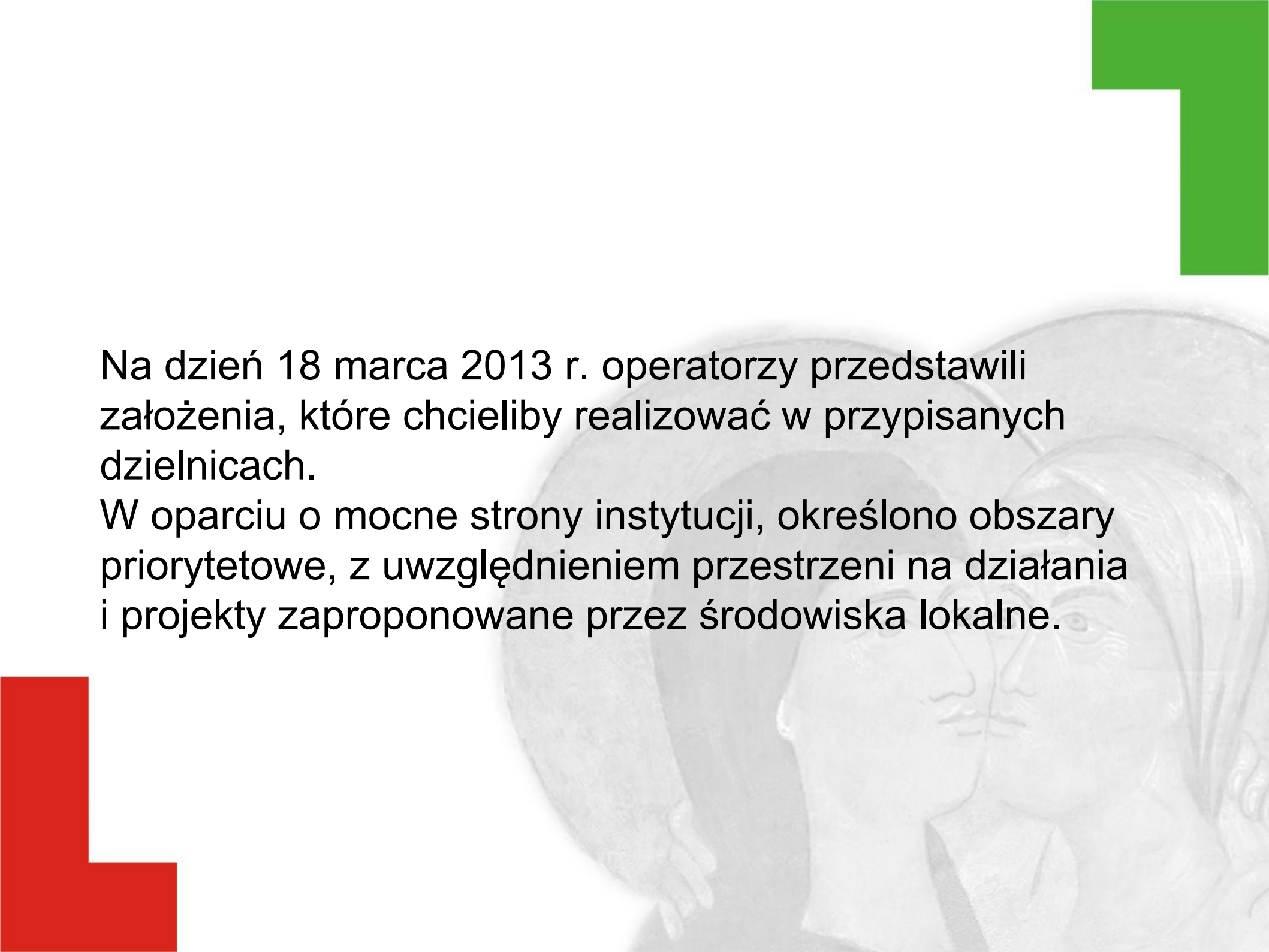
DZIAŁANIA ZAPLANOWANE NA ROK 2013

1. Analiza sytuacji zastanej;
2. Rozpoczęcie współpracy – dialogu, z potencjalnymi partnerami projektu;
3. Wzrost nakładów finansowych na działalność kulturalną prowadzoną przez organizacje pozarządowe, poprzez przeprowadzenie drugiego otwartego konkursu ofert;
4. Przeprowadzenie działań aktywizujących młodzież szkolną w okresie letnim - akcja *Lato w mieście*;
5. Zwiększenie oferty zajęć z zakresu edukacji kulturalnej (cykliczne warsztaty umiejętności artystycznych);
6. Wspólna realizacja niewielkich projektów kulturalnych zainspirowanych przez mieszkańców i podmioty działające na terenie dzielnic.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Styczeń - Luty 2103	Opracowane wstępnej koncepcji merytorycznej programu. Stworzenie bazy potencjału kulturalno-edukacyjnego poszczególnych dzielnic. Włączenie zebranych danych w Internetowy System Informacji Przestrzennej (ISIP)
Luty - Kwiecień 2013	Diagnoza sytuacji zastanej: rozmowy z przedstawicielami środowisk lokalnych (Rady Dzielnic, parafie, szkoły, stowarzyszenia, kierownicy filii bibliotecznych MBP), badanie potrzeb, możliwości, oczekiwań, dalsza analiza potencjału poszczególnych obszarów oraz zagrożeń dla realizacji programu. Opracowanie i złożenie przez operatorów do Wydziału Kultury UM Lublin programu działań, zawierającego: budżety, harmonogramy-rzeczowo finansowe i uzasadnienia programowe planowanych działań.
Marzec - Kwiecień 2013	Ogłoszenie i przeprowadzenie drugiego otwartego konkursu ofert na realizację zadań z zakresu kultury i sztuki.
Maj - Czerwiec 2013	Organizacja akcji <i>Lato w mieście</i> i pozostałych wydarzeń mających miejsce w czasie wakacji.
Lipiec 2013	I część realizacji programu „Dzielnice Kultury” – <i>Lato w mieście</i> – w zależności od wyników przeprowadzonych analiz: organizacja lub wzmacnianie działań aktywizujących młodzież szkolną w okresie letnim.
Sierpień 2013	Prace nad koncepcją i budżetem programu „Dzielnice Kultury” na rok 2014. Analiza realizacji akcji <i>Lato w mieście</i> .
Wrzesień - Grudzień 2013	II część realizacji projektu „Dzielnice Kultury” – działania edukacyjne, wydarzenia, aktywizacja środowisk lokalnych – projekty będące odpowiedzią na potrzeby kulturalne poszczególnych dzielnic.
Grudzień 2013 - Styczeń 2014	Spotkanie podsumowujące – analiza przeprowadzonych działań, kontrola rezultatów. Sporządzenie raportu podsumowującego rok 2013 wraz z proponowanymi kierunkami rozwoju programu.

Na dzień 18 marca 2013 r. operatorzy przedstawili założenia, które chcieliby realizować w przypisanych dzielnicach.

W oparciu o mocne strony instytucji, określono obszary priorytetowe, z uwzględnieniem przestrzeni na działania i projekty zaproponowane przez środowiska lokalne.

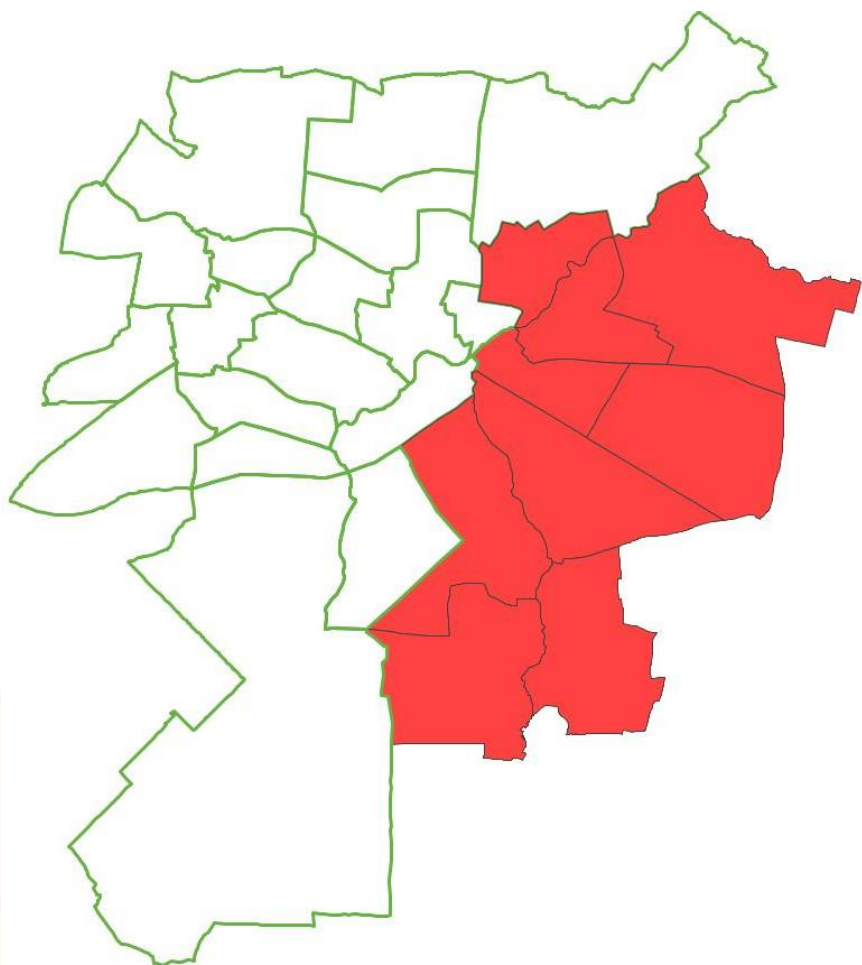
Środki na realizację programu „Dzielnice Kultury” w 2013 roku zostały zabezpieczone w budżecie Miasta Lublin w dziale 921, rozdziale 92105 w zadaniu: *tworzenie, upowszechnianie i rozwój kultury – Dzielnice Kultury* w wysokości: **1 000 000 zł.**

Dodatkowo z rozdziału 92105 zadanie: *tworzenie, upowszechnianie i rozwój kultury – dotacje celowe dla podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań z zakresu kultury i sztuki*, poprzez zadanie *Kultura w dzielnicach* w styczniowym konkursie zostało dofinansowane 31 projektów na łączną kwotę **400 000 zł.**

PROPONOWANY PODZIAŁ ŚRODKÓW FINANSOWYCH:

Drugi konkurs dla organizacji pozarządowych – Kultura w dzielnicach – dotacje przeznaczone na działania o charakterze lokalnym	200 000 zł.
Drugi konkurs dla organizacji pozarządowych – Miasto kultury – dotacje na działania zgodne z założeniami programu „Dzielnice Kultury” obejmujące swoim zasięgiem kilka lub kilkanaście dzielnic	200 000 zł.
DDK „Bronowice” Prowadzenie edukacji kulturalnej na terenie bloków socjalnych przy ul. Wrońskiej i Grygowej	100 000 zł.
Działania skierowane do wszystkich dzielnic operatora	140 000 zł.
DDK „Węglin” Działania skierowane do wszystkich dzielnic operatora	140 000 zł.
Warsztaty Kultury Działania skierowane do wszystkich dzielnic operatora	140 000 zł.
Wydział Kultury – działania promocyjne i organizacyjne	80 000 zł.
RAZEM	1 000 000 zł.

DZIAŁANIA ZAPROPONOWANE PRZEZ DDK „BRONOWICE”

1. Prowadzenie edukacji kulturalnej na terenie bloków socjalnych przy ul. Wrońskiej i Grygowej (działania prowadzone od listopada 2012 r.).

2. Programy skierowane do wszystkich dzielnic operatora:

- *art./eko;*
- *warsztaty taneczne;*
- *Moja Kultura;*
- *Umiem – pomagam – tworzę.*

PROWADZENIE EDUKACJI KULTURALNEJ NA TERENIE BLOKÓW SOCJALNYCH PRZY UL. WROŃSKIEJ I GRYGOWEJ

Na podstawie rozmów z kierownikiem świetlicy przy ul. Grygowej, pracownikami socjalnymi, którzy na co dzień pomagają mieszkańcom osiedla przy ul. Wrońskiej oraz prowadzącymi działania pomocowe na terenie bloków komunalnych w dzielnicy Tatary ustaliliśmy, że istnieje nagląca potrzeba zagospodarowania czasu wolnego dzieciom z w/w osiedli.

Obydwa osiedla są zamieszkiwane w głównej mierze przez rodziny eksmitowane z dawnego miejsca zamieszkania z różnych powodów.

Pracownicy pomocy społecznej wskazują na następujące przesłanki wskazujące na konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań edukacyjno – kulturalnych na rzecz mieszkańców osiedli socjalnych: bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm lub narkomania, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (za: *Ustawa o pomocy społecznej Dz. U. z 2009 nr 175 poz. 1362*).

Miejsce realizacji zadania:

**Centrum Aktywności Środowiskowej MOPR
ul. A. Grygowej 4b,**

Dzielnicowy Dom Kultury „Bronowice”

Termin realizacji zadania:

styczeń – grudzień 2013 r.

Łączny koszt: 100 000 zł.

OPIS GRUPY DOCELOWEJ

Oferta edukacji kulturalnej skierowana jest głównie do dzieci i młodzieży. Obejmuje warsztaty z różnych dziedzin sztuki: taniec, muzyka, sztuki wizualne, rękodzieło itp.

Pracownicy MOPR wskazują również na konieczność skierowania oferty do dzieci, gdyż da to szansę poznania innego życia od tego, które rozgrywa się w najbliższym otoczeniu, pozwoli nabyć rozległy wachlarz kompetencji społecznych niezbędnych do sprawnego funkcjonowania poza granicami osiedla, a w przyszłości być może zaowocuje uniknięciem losu rodziców.

Po wstępnej diagnozie środowiska lokalnego uwzględniając specyfikę osiedli socjalnych oprócz działań w ramach osi konieczne jest równoczesne prowadzenie edukacji społecznej oraz włączenie specjalistów innych dziedzin spoza kultury (szczególnie psychologa, logopedy, pedagoga), gdyż są to problemy, których nie da się rozwiązać w krótkim czasie.

Dodatkowym wsparciem tych działań będzie organizacja posiłku dla dzieci ze środowisk zagrożonych ubóstwem biorących udział w programie.

CELE ZADANIA I ZAKŁADANE REZULTATY

Cele zadania:

- prowadzenie edukacji kulturalnej w środowiskach marginalizowanych przez społeczność lokalną;
- integracja dzieci zamieszkujących osiedla socjalne;
- ułatwienie dostępu do działań kulturalnych;
- edukacja medialna i informatyczna;
- wykształcenie nawyku uczestniczenia w ofercie kulturalnej;
- stworzenie przestrzeni do swobodnej wypowiedzi artystycznej.

Zakładane rezultaty:

- dzieci mają zorganizowany i kreatywnie animowany czas wolny od nauki szkolnej;
- dzieci identyfikują się z nowym miejscem, wiedzą, że jest otwarte również dla nich;
- dzieci orientują się w ofercie wydarzeń artystycznych w pobliżu ich miejsca zamieszkania;
- dzieci poznają dom kultury jako organizację kultury działającą w najbliższej okolicy;
- - nawiązanie nowych znajomości w grupie rówieśniczej;
- wytworzenie poczucia przynależności do miejsca i grupy społecznej;
- dzieci poznały nowe możliwości i sposoby aktywnego spędzania czasu wolnego;
- dzieci orientują się w ogólnych zagadnieniach z zakresu różnych dziedzin kultury i sztuki (dostosowanych do ich wieku).

PROWADZONE DZIAŁANIE

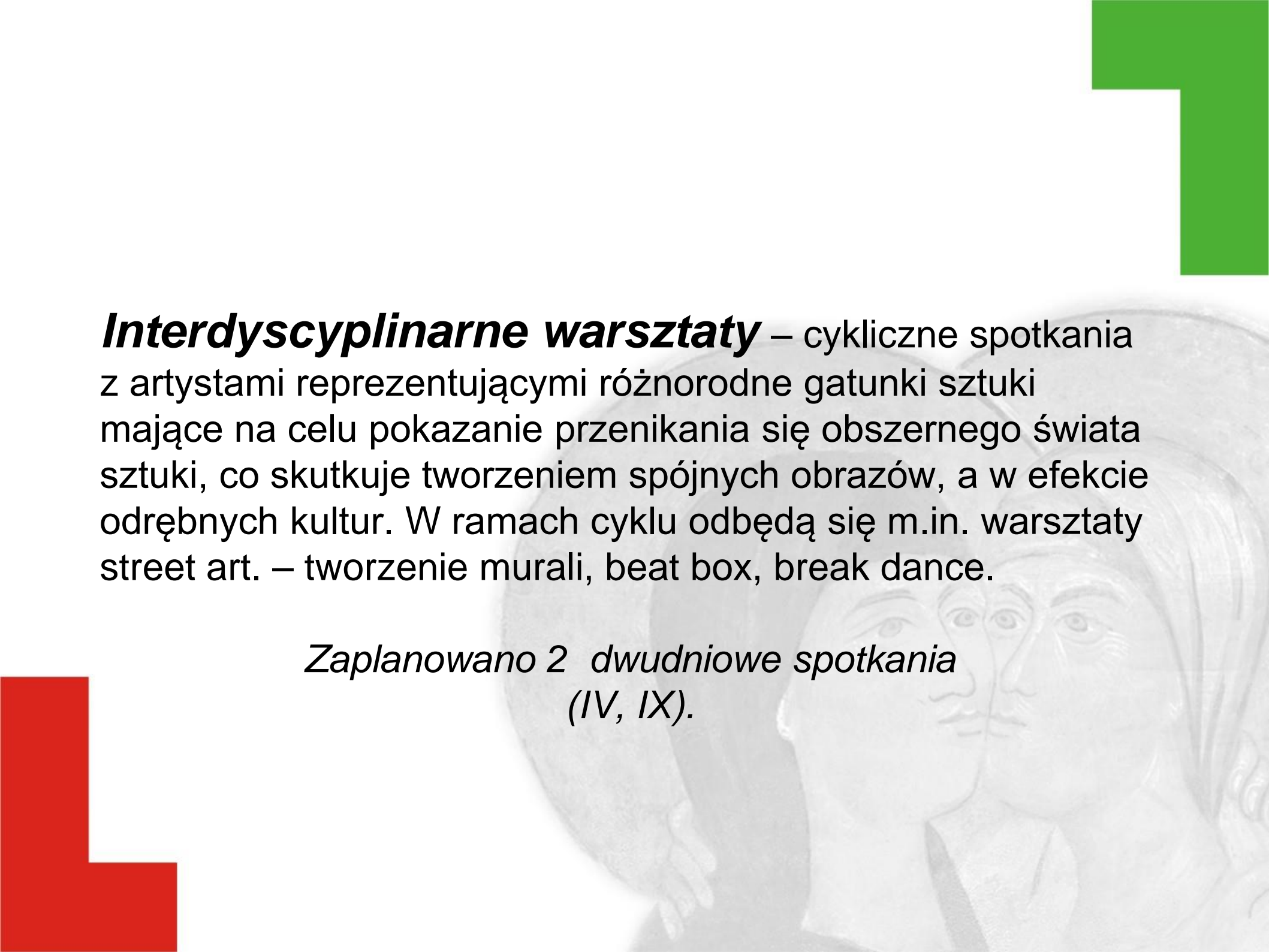
- *Zajęcia z różnych dziedzin sztuki*
- *Interdyscyplinarne warsztaty*
- *Okolicznościowe wydarzenia artystyczne*
- *Zajęcia komputerowe*
- *Warsztaty językowe*
- *Edukacyjne audycje muzyczne dla najmłodszych*
- *Transport dzieci z Centrum Aktywności Środowiskowej podczas akcji Zima w mieście i Lato w mieście.*
- *Realizacja akcji „Zima w mieście”*
- *Festyny*

Zajęcia z różnych dziedzin sztuki – forma stałej pracy z dziećmi i młodzieżą dostosowana do potrzeb danej grupy odbiorców. Pakiet zajęć będzie ustalony we współpracy z wychowawcami i pracownikami socjalnymi pracującymi w środowiskach, tak aby jak najpełniej odpowiadał oczekiwaniom młodych odbiorców.

Zajęcia będą odbywać się w formie systematycznych spotkań z instruktorem (raz lub dwa razy w tygodniu) w okresie od I do VI i od IX do XII br. Zdobyte umiejętności uczestnicy zaprezentują podczas wydarzeń organizowanych na rzecz lokalnej społeczności.

Zaplanowano ok. 440 spotkań.

Efektem prowadzenia zajęć muzycznych będzie stworzenie Atelier Muzycznego, które skupiać będzie dzieci chcące rozwijać swoje zainteresowania muzyczno-wokalne poprzez różnorodne działania autorskie (np. pisanie tekstów piosenek pod kierunkiem instruktora).

Interdyscyplinarne warsztaty – cykliczne spotkania z artystami reprezentującymi różnorodne gatunki sztuki mające na celu pokazanie przenikania się obszernego świata sztuki, co skutkuje tworzeniem spójnych obrazów, a w efekcie odrębnych kultur. W ramach cyklu odbędą się m.in. warsztaty street art. – tworzenie murali, beat box, break dance.

*Zaplanowano 2 dwudniowe spotkania
(IV, IX).*

Okolicznościowe wydarzenia artystyczne

– przygotowane dla mieszkańców poszczególnych osiedli. Do udziału zostaną zaproszeni uzdolnieni uczniowie szkół muzycznych oraz profesjonalni artyści muzycy, śpiewacy. Koncerty będą okazją do stworzenia klimatu profesjonalnego widowiska muzycznego w miejscu zamieszkania. Pozwoli to uczestnikom - którzy w codziennym życiu rzadko (lub wcale korzystają z oferty kulturalnej miasta lub własnej dzielnicy - odkryć wybitne dzieła muzyki oraz przypomnieć przeboje muzyki popularnej.

Zaplanowano: koncerty na terenie osiedli socjalnych (II, V, X, XI) oraz 2 bale karnawałowe (I).

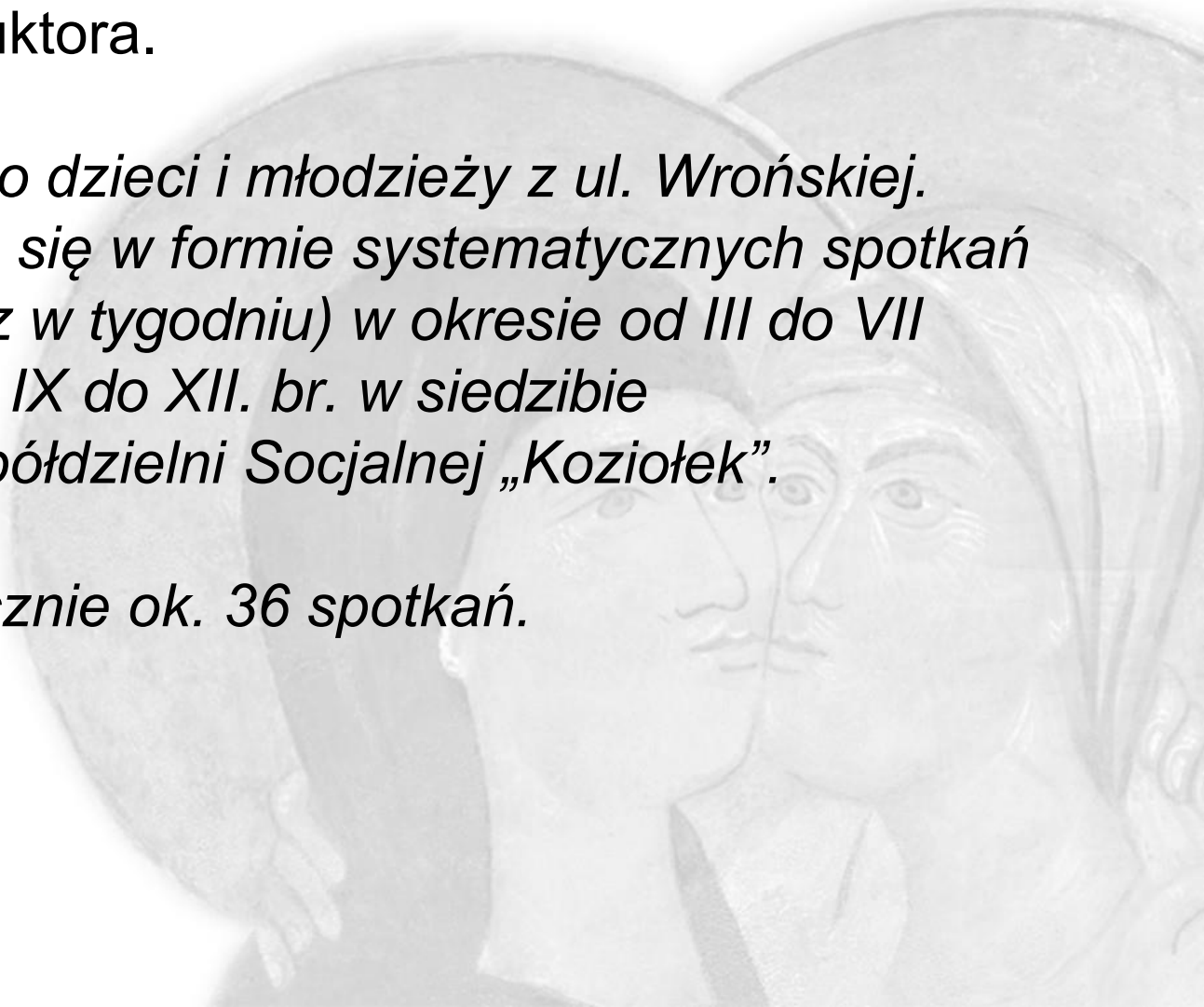

Zajęcia komputerowe – zajęcia z zakresu obsługi komputera, obsługi podstawowych pakietów, Internetu, programowanie. Zajęcia odbywać się będą pod kierunkiem doświadczonego instruktora.

Oferta dotyczy tylko dzieci i młodzieży z ul. Wrońskiej. Zajęcia będą odbywać się w formie systematycznych spotkań z instruktorem (raz w tygodniu) w okresie od III do VII oraz od IX do XII. br. w siedzibie Lubelskiej Spółdzielni Socjalnej „Koziołek”.

Łącznie ok. 36 spotkań.

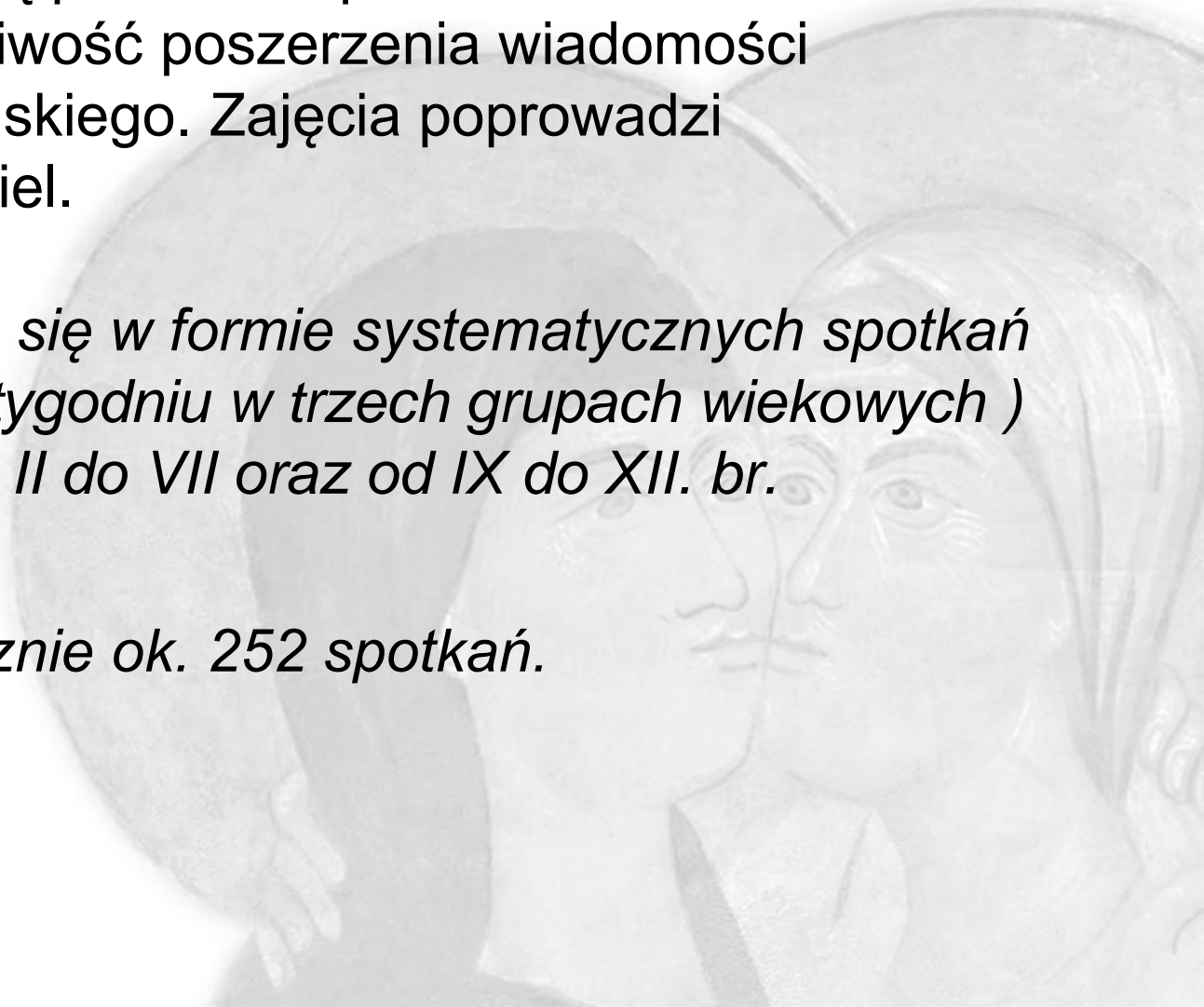

Warsztaty językowe – prowadzone na różnych poziomach zaawansowania (dla najmłodszych dzieci w formie zabawy). Stanowią pomoc w opanowaniu materiału szkolnego, dadzą możliwość poszerzenia wiadomości z zakresu języka angielskiego. Zajęcia poprowadzi doświadczony nauczyciel.

Zajęcia będą odbywać się w formie systematycznych spotkań z instruktorem (raz w tygodniu w trzech grupach wiekowych) w okresie od II do VII oraz od IX do XII. br.

Łącznie ok. 252 spotkań.

Edukacyjne audycje muzyczne dla najmłodszych

– cykliczne audycje przybliżające tradycje innych kultur, prezentujące historię muzyki, tańca, powstania instrumentów muzycznych. Audycje dostosowane są do wieku odbiorców oraz kalendarza świąt państwowych i okolicznościowych.

Zaplanowano 6 audycji (III, V, VI, IX, X, XII).

Realizacja akcji „Zima w mieście” - organizacja wyjazdów (kino, teatr) oraz warsztatów dla dzieci z osiedli socjalnych.

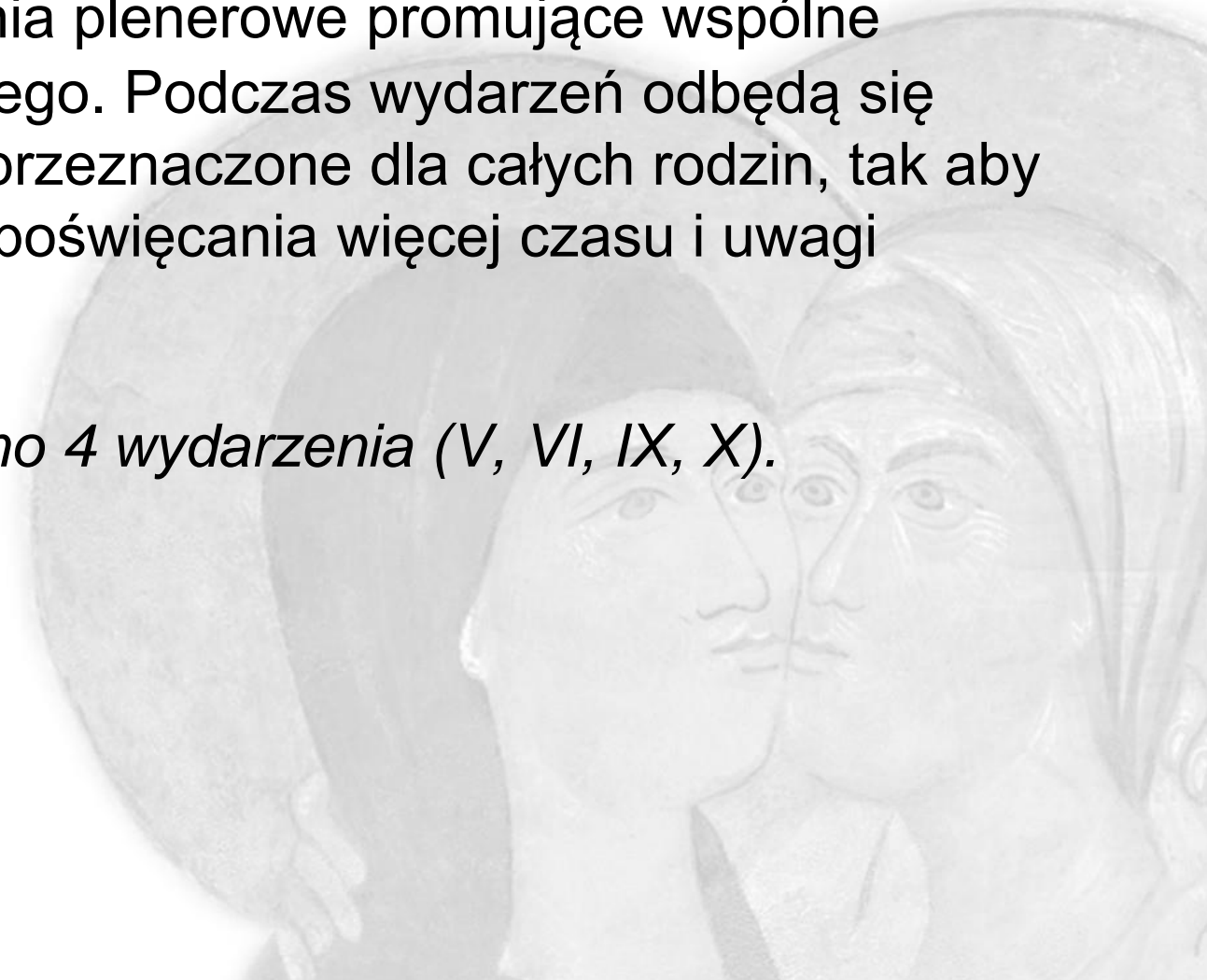
Zaplanowano realizację 6 warsztatów oraz 4 wyjazdów.

Transport dzieci z Centrum Aktywności Środowiskowej podczas akcji *Zima w mieście* i *Lato w mieście* na wydarzenia organizowane poza ośrodkiem.

Razem: 3 wycieczki w lutym, 9 wycieczek w lipcu.

Festyny – wydarzenia plenerowe promujące wspólne spędzanie czasu wolnego. Podczas wydarzeń odbędą się różnorodne animacje przeznaczone dla całych rodzin, tak aby zachęcić rodziców do poświęcania więcej czasu i uwagi dzieciom.

Zaplanowano 4 wydarzenia (V, VI, IX, X).

PROGRAM PILOTAŻOWY DLA 9 DZIELNIC DDK „BRONOWICE”

Nadrzędnym celem proponowanych działań jest wzbudzenie w mieszkańcach nawyku oraz potrzeby udziału w kulturze oraz włączenie osób zagrożonych wykluczeniem w życie kulturalne miasta. Głównym zadaniem jest dotarcie do środowisk, w których kultura dotychczas była nieobecna, rozpoznanie potrzeb i zainteresowań mieszkańców powyższych obszarów oraz wspólne opracowanie i przygotowanie atrakcyjnego programu budującego spójny obraz dzielnic funkcjonujących w obszarze jednego operatora. Wszystkie proponowane przez nas działania zakładają aktywny udział społeczności lokalnych, który polega na współtworzeniu scenariusza, wspólnym uczestniczeniu oraz kreowaniu kolejnych działań w oparciu o wcześniejsze doświadczenia.

Program realizowany będzie etapami:

- Pilotażowe działania w ramach czterech osi zostaną przeprowadzone w okresie wakacyjnym. We współpracy z wyłonionymi liderami – na terenie przypisanych dzielnic zostanie zorganizowana dwutygodniowa akcja *Lato w mieście* (lipiec 2013 r.)
- W sierpniu i wrześniu odbędą się spotkania podsumowujące działania pilotażowe i opracowanie harmonogramu działań w poszczególnych dzielnicach.
- Od połowy września do końca roku będą kontynuowane działania w ramach zaproponowanych czterech osi. Częstotliwość działań zależeć będzie od potrzeb i zainteresowania danej społeczności.

Do pomocy w realizacji programu zaproszeni zostaną pracownicy instytucji pomocowych, szkoły, spółdzielcze domy kultury oraz stowarzyszenia.

Miejsce realizacji zadania:

**Abramowice, Bronowice, Dziesiąta, Felin, Głusk,
Hajdów –Zadębie, Kalinowszczyzna,
Kośminek, Tatary**

Termin realizacji zadania:

czerwiec – grudzień 2013 r.

Łączny koszt: 100 000 zł.

OPIS GRUPY DOCELOWEJ

Grupę docelową tworzy 100 613 mieszkańców wschodnich dzielnic miasta.

Mieszkańcy tych dzielnic znacznie są oddaleni od instytucji kultury, co znacznie utrudnia aktywne korzystanie z jej oferty np. seniorom, rodzicom z małymi dziećmi. Zachodzi również niebezpieczeństwo, iż nieliczne (3) instytucje kultury mające swoich odbiorców dopasowują swoją ofertę do ich zainteresowań, nie skupiając się na osobach dotychczas nieobecnych w ich działaniach.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż na terenie czterech dzielnic znajdują się osiedla socjalne: Bronowice – ul. Wrońska, Felin – ul. Grygowej, Dziesiąta – ul. Mireckiego, Tatary – ul. Kresowa. Mieszkańcy tych ulic to bardzo często osoby nie posiadające kompetencji ułatwiających korzystanie z oferty kulturalnej, nie będące zainteresowane kulturą w ogóle. Osoby te nie uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych z bardzo różnych względów, m. in.: problemy finansowe, wyalienowanie ze społeczeństwa, tworzenie zamkniętych enklaw rodzinnych z głęboko zakorzenionymi problemami.

CELE ZADANIA I ZAKŁADANE REZULTATY

Cel główny:

- włączenie jak największej liczby mieszkańców ww. dzielnic do udziału w życiu kulturalnym miasta.

Cele szczegółowe:

- włączanie do działań grup defaworyzowanych, mało aktywnych, nieobecnych w życiu dzielnicy
- niwelowanie barier w dostępie do kultury;
- nabycie przez mieszkańców z terenów zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym kompetencji społecznych oraz kulturalnych;
- zidentyfikowanie miejsc na terenie miasta Lublin prowadzących działalność edukacyjną z zakresu kultury i wsparcie ich działalności
- pozyskanie nowych odbiorców oferty kulturalnej DDK „Bronowice”;
- zaprojektowanie oferty działań kulturalno – artystycznych;
- uzupełnienie i poszerzenie zakresu oraz terenu działań DDK „Bronowice”;
- wzbogacenie oferty kulturalnej operatora oraz partnerów działających na terenie przydzielonych dzielnic.

Zakładane rezultaty:

- mieszkańcy interesują się udziałem w życiu kulturalnym Lublina;
- mieszkańcy mają ułatwiony dostęp do oferty kulturalnej;
- zerwanie z instytucjonalnym wizerunkiem domu kultury;
- mieszkańcy wiedzą i potrafią aktywnie uczestniczyć (partycypować) w tworzeniu programu kulturalnego własnej dzielnicy;
- mieszkańcy ze środowisk dotychczas nieobecnych w życiu kulturalnym dzielnic zostali do niego włączeni;
- oferta kulturalna DDK „Bronowice” wzbogaciła się o nowe formy;
- wykształcenie w mieszkańcach nawyku poszukiwania i uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych;
- nawiązano nowe kontakty z animatorami, artystami, które będą wsparciem w kolejnych latach realizacji programu;
- wśród lokalnej społeczności wyłoniły się grupy liderów kultury, które będą wsparciem w kolejnych latach realizacji programu;

PROWADZONE DZIAŁANIE

- **art./eko** – blok działań o tematyce artystyczno-ekologicznej m.in. warsztaty rękodzieła, kreatywnego wykorzystania śmieci, wycieczki, eko-warsztaty w plenerze;
- **warsztaty taneczne** – zajęcia z różnych stylów i form tanecznych;
- **Moja Kultura** – wydarzenia współtworzonych z mieszkańcami (np. eventy plenerowe, koncerty, wernisaże)
- **Umiem – pomagam – tworzę** – działania mając na celu stworzenie platformy informacji i wsparcia dla istniejących w obrębie 9 dzielnic instytucji, wypełnianie *białych plam na mapie kultury*, poszukiwanie i wspieranie *lokalnych liderów kultury* w rezultacie stworzenie lokalnych grup animatorów-amatorów.

Art/eko. – blok działań o tematyce artystyczno-ekologicznej, uwzględniający wiek uczestników. Dla najmłodszych zorganizowana zostanie *Akademia Wróbelka Elemelka* - cykliczne interdyscyplinarne spotkania artystyczno-ekologiczne, podczas których dzieci nauczą się jak z rzeczy pozornie niepotrzebnych, zużytych stworzyć coś nowego, praktycznego. Udział w Akademii to także wycieczki, spotkania i warsztaty z ciekawymi ludźmi. Dla starszych dzieci, młodzieży oraz dorosłych odbędzie się cykl warsztatów i kursów z rękodzieła oraz kreatywnego recyklingu.

Pilotażowe działania w ramach warsztatów odbędą się w okresie wakacyjnym – 2 tygodnie w lipcu - i będą częścią akcji *Lato w mieście*. We wstępnym etapie zaplanowano pilotażowe zajęcia we wszystkich dzielnicach. W efekcie podjętych działań zostanie opracowany harmonogram realizacji warsztatów art/eko w poszczególnych dzielnicach. Będzie on uwzględniał wiek, zainteresowania odbiorców, częstotliwość warsztatów oraz preferowane formy realizacji.

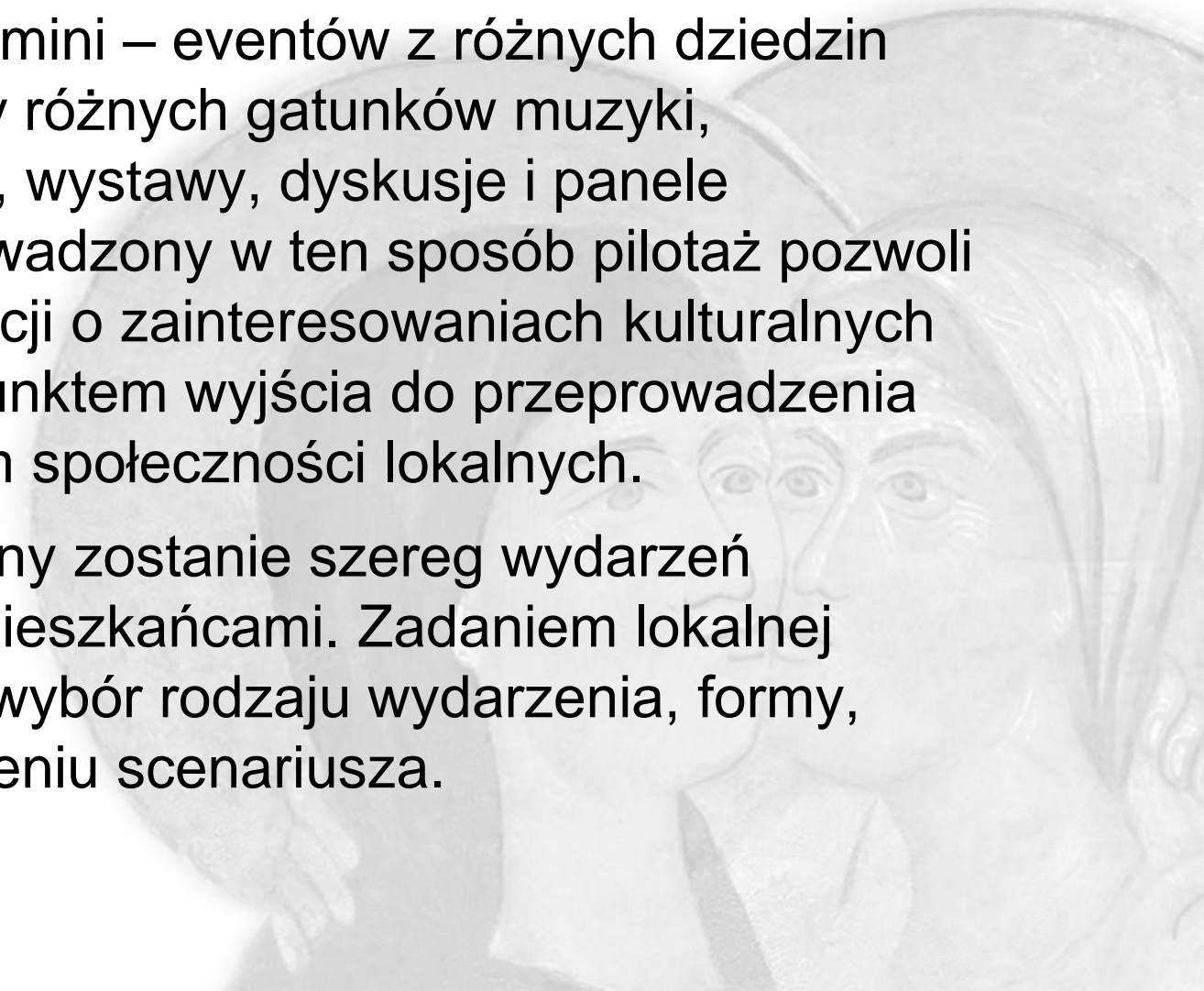
Warsztaty taneczne - przybliżające uczestnikom różnorodne style i formy tańca. Po przeprowadzeniu pilotażowych warsztatów w okresie wakacyjnym na terenie dzielnic zostanie opracowany program warsztatów, który najlepiej realizował będzie potrzeby środowiska lokalnego. Celem warsztatów jest integracja społeczności lokalnej wokół sztuki tanecznej, zachęcenie do aktywnego spędzania czasu wolnego, pokazanie korzyści, jakie wynikają z udziału w treningu tanecznym. Oferta warsztatów skierowana będzie zarówno do dzieci i młodzieży jak i do dorosłych i seniorów. Chcemy, aby każdy mógł odnaleźć w sobie pasję do tańca i poczuć radość płynącą energii wyzwolanej podczas tańca. Efektem finalnym będzie prezentacja dzielnic podczas wydarzeń kulturalnych organizowanych przez operatora w okresie karnawału w 2014 r.

Moja Kultura – motywem przewodnim tego bloku jest wychodzenie z domu ukierunkowane na poszukiwanie oferty kulturalnej na miarę swoich potrzeb.

Zrealizowany szereg mini – eventów z różnych dziedzin sztuki, m .in. koncerty różnych gatunków muzyki, prezentacje teatralne, wystawy, dyskusje i panele tematyczne. Przeprowadzony w ten sposób pilotaż pozwoli na uzyskanie informacji o zainteresowaniach kulturalnych mieszkańców oraz punktem wyjścia do przeprowadzenia konsultacji z udziałem społeczności lokalnych.

W efekcie zrealizowany zostanie szereg wydarzeń współtworzonych z mieszkańcami. Zadaniem lokalnej społeczności będzie wybór rodzaju wydarzenia, formy, partycypacja w tworzeniu scenariusza.

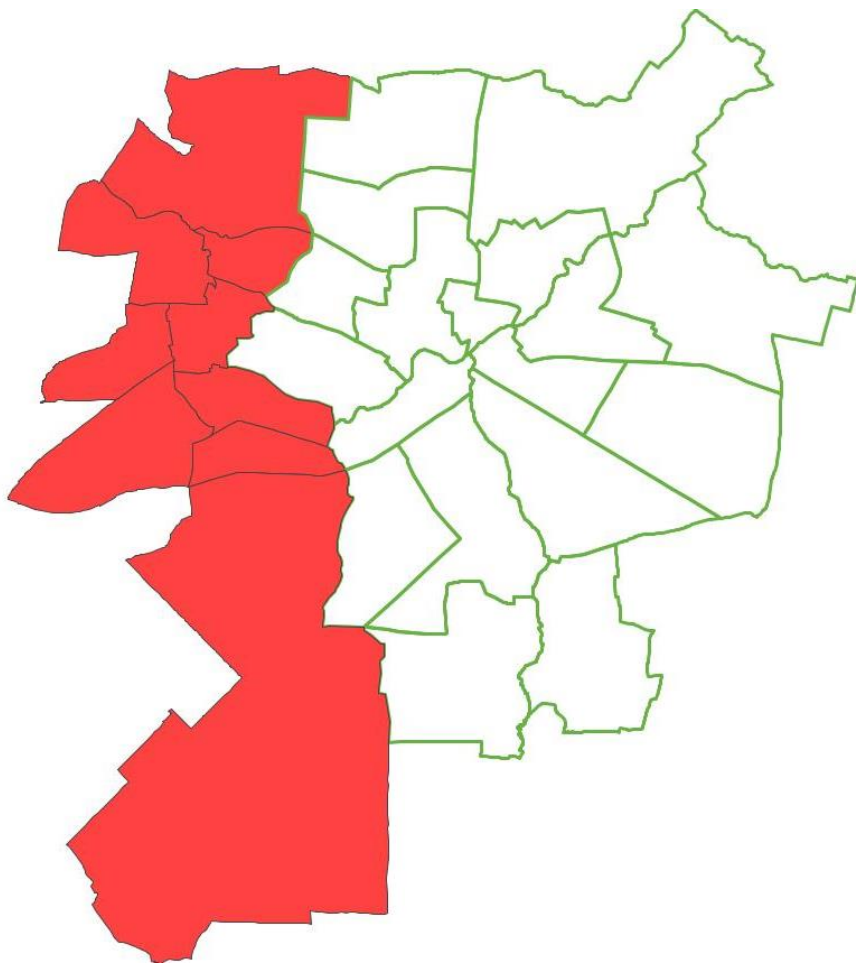

Umiem - pomagam - tworzę – działania mające na celu wspieranie już istniejących instytucji (kluby osiedlowe, szkoły, parafie itp.), zapełnianie *białych plam na mapie kultury* (pomoc merytoryczna, wzbogacanie już istniejącej oferty, zapraszanie do wspólnych wydarzeń kulturalnych i przedsięwzięć artystycznych itp.).

Zaplanowano konsultacje z przedstawicielami instytucji kultury, organizacji pozarządowych, szkół i bibliotek działających na terenie poszczególnych dzielnic w celu ustalenia aktualnego zakresu ich działania, następnie partnerzy postarają się określić zakres oczekiwanego wsparcia. W efekcie powstanie schemat działań wspierających.

Równolegle będą poszukiwani i wspierani lokalni liderzy kultury, którzy stanowiąc będą swego rodzaju łącznik pomiędzy operatorem a społecznością lokalną. Powstaną lokalne grupy animatorów – amatorów (lokalni społecznicy, ludzie z pasją, którzy chcą coś stworzyć i zmieniać w dzielnicy), którzy będą uczestniczyć w szkoleniach, spotkaniach.

DZIAŁANIA ZAPROPONOWANE PRZEZ DDK „WĘGLIN”

Działania skierowane do wszystkich dzielnic operatora:

- Realizacja warsztatów z zakresu edukacji kulturalnej dla dzieci i młodzieży;
- Działania aktywizujące i włączające mieszkańców dzielnic w czynne uczestnictwo w kulturze;
- Organizacja wydarzeń artystycznych i kulturalnych.

PROGRAM PILOTAŻOWY DLA 9 DZIELNIC DDK „WĘGLIN”

Brak kompleksowej oferty kulturalnej we wszystkich dzielnicach miasta, wywołał pytania:

- Czy można coś z tym stanem rzeczy zrobić?
- Jaki jest stan edukacji kulturalnej i artystycznej skierowanej do dzieci i młodzieży we wszystkich dzielnicach?

Zróżnicowany status kulturowy dzielnic stawia wielkie wyzwanie i wiele zadań do zrealizowania. Mamy świadomość tego że w tym roku nie uda nam się wspólnie wszystkiego zrealizować, ale żywimy nadzieję że zapoczątkujemy ważny proces inspirujący rozwój kultury w dzielnicach Lublina.

Działania które będą miały miejsce w ramach programu pilotażowego mają za zadanie wyrównać dostęp do kultury w obszarach gdzie tą ofertę można stworzyć (w ramach konsultacji i pomysłów samych mieszkańców) lub wzbogacić .

Celem jest zwiększenie uczestnictwa w tych działaniach ludzi wykluczonym z oficjalnego obiegu kultury w naszym mieście.

Wyjście z ofertą do mieszkańców pozwala nam stworzyć podwaliny pod długofalowy program, który będzie prowadzić do zrównoważonego rozwoju oferty kulturalnej i edukacyjnej miasta. Mamy nadzieję że dołączą się do nas ludzie którym leży na sercu dobro dzielnic i wspólnie podołamy temu wielkiemu przedsięwzięciu, pokonamy trudności które przed nami stoją i osiągniemy założone cele.

Miejsce realizacji zadania:

**Czuby Południowe, Czuby Północne,
Konstantynów, Sławin, Sławinek, Szerokie,
Węglin Południowy, Węglin Północny,
Zemborzyce**

Termin realizacji zadania:

lipiec – grudzień 2013 r.

Łączny koszt: 140 000 zł.

OPIS GRUPY DOCELOWEJ

Grupą docelową tworzy
85 000 mieszkańców zachodnich
dzielnic miasta.

Program skierowany jest do:

- ludzi wykluczonych z dostępu do kultury, którzy z racji pracy zawodowej czy braku czasu nie mogą korzystać z oferty która proponowana jest w centrum miasta;
- do dzieci i młodzieży, które mają ograniczony dostęp do zajęć z edukacji kulturalnej (w tym artystycznej).

Grupy objęte zaplanowanymi działaniami:

- dzieci, w wieku:
  - przed przedszkolnym (0-3);
  - przedszkolnym;
  - szkolnym z klas 0-VI;
  - Gimnazjalnym;
- młodzieży (15-25);
- studentów;
- dorosłych mieszkańców;
- rodzin;
- seniorów.

CELE ZADANIA I ZAKŁADANE REZULTATY

▪ **Cele zadania:**

- poprawienie i zwiększenie dostępu do zajęć z edukacji kulturalnej dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów w peryferyjnych dzielnicach miasta Lublina;
- wspieranie rozwoju i kształtowanie kreatywnych osobowości poprzez działania z edukacji kulturalnej;
- uaktywnienie potencjału twórczego, który istnieje w każdym człowieku;
- zagospodarowanie czasu wolnego ; wychowanie młodego pokolenia do uczestnictwa w kulturze;
- rozwój umiejętności przydatnych w postrzeganiu sztuki i kultury; rozwój umiejętności poznawczych i artystycznych;
- rozwój zainteresowań;
- zmiana postaw wobec materialnych i niematerialnych wartości kultury;
- zmiana wzorów kulturowych.

Zakładane rezultaty:

- zwiększenie ilości warsztatów i spotkań promujących udział w kulturze w peryferyjnych dzielnicach Lublina;
- zwiększenie kompetencji kulturowych oraz świadomości kulturowej uczestników programu;
- zwiększenie liczby bezpłatnych zajęć edukacyjnych zwiększenie liczby dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów korzystających z bezpłatnej oferty edukacji kulturalnej;
- zwiększenie liczby wydarzeń artystycznych w peryferyjnych dzielnicach miasta;
- stworzenie sprawnego systemu zarządzania kulturą w dzielnicach Lublina zogniskowanego wokół wspólnych, znanych i zinternalizowanych celów;
- wytworzenia u lublinian nawyku uczestnictwa w kulturze;
- nabycie umiejętności dokonywania wyborów i krytycznej oceny zjawisk kulturowych;
- uaktywnienie potencjału twórczego mieszkańców przejawiającego się w aktywnym trybie życia, samo edukacji, rozwoju koncepcji *lifelong learning* oraz zwiększeniu ilości inicjatyw oddolnych;
- zwiększenie poczucia przynależności, dumy i odpowiedzialności za miasto, rozwoju nowoczesnego społeczeństwa obywatelskiego;
- upowszechnienie wolontariatu, jako metody aktywnej formy edukacji kulturalnej;
- włączenie w obieg kultury osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem;
- likwidacja istniejących barier - ogólne zwiększenie dostępności kultury;
- poszerzenie, udoskonalenie i dostosowanie do potrzeb odbiorców oferty domów i ośrodków kultury;
- włączenie sztuki w przestrzeń publiczną dzielnic – rozwój oferty „mimowolnych” kontaktów ze sztuką;
- funkcjonował będzie sprawny system informacji o wydarzeniach kulturalnych.

PROWADZONE DZIAŁANIE

- **Realizacja warsztatów z zakresu edukacji kulturalnej dla dzieci i młodzieży** – systematyczne zajęcia z zakresu edukacji artystycznej (muzyka, plastyka, taniec, teatr, plastyka) prowadzone zgodnie ze zgłoszonym zapotrzebowaniem w każdej z dziewięciu dzielnic.
- **Działania aktywizujące i włączające mieszkańców dzielnic w czynne uczestnictwo w kulturze** – współorganizowanie z mieszkańcami dzielnic różnego rodzaju spotkań: warsztatowych, animacyjnych, kulturotwórczych - - wybór realizowanych działań należy do mieszkańców.
- **Organizacja wydarzeń artystycznych i kulturalnych** – jednorazowe lub cykliczne wydarzenia artystyczne (np. spektakle, koncerty, wystawy) zawierające element mówiący o tożsamości miejsca.

Realizacja warsztatów z edukacji kulturalnej

dla dzieci i młodzieży - system zajęć z edukacji artystycznej (muzyka, plastyka, taniec, teatr, plastyka) w każdej z dziewięciu dzielnic (na bazie potrzeb złożonych przez poszczególne dzielnice).

Warsztaty będą prowadzone przez wykwalifikowanych instruktorów, którzy niejednokrotnie stykają się bezpośrednio z daną dziedziną sztuki. Pozwala to mieć pewność że wiedza przekazana młodemu pokoleniu będzie profesjonalna i pogłębiona. Cykle warsztatowe zostaną tak ułożone by w każdej dzielnicy (w ramach potrzeb) oferta została poszerzona i uzupełniona lub zbudowana od podstaw (w przypadku braku takiej propozycji).

Cel: pogłębienie wrażliwości, nabycie nowych umiejętności, wychowanie świadomych odbiorców kultury.

Działania aktywizujące i włączające mieszkańców dzielnic w czynne uczestnictwo w kulturze

w kulturze – działania oparte na zasadzie partycypacji społecznej.

W ramach tych działań mogą być organizowane różnego rodzaju spotkania warsztatowe, animacyjne, kulturotwórcze, działania mające w swojej idei nawiązanie do dzielnic w których będą realizowane czy poruszające tematy historii i tradycję miejsca i inne, które mogą się pojawić w trakcie składania propozycji przez poszczególne dzielnice.

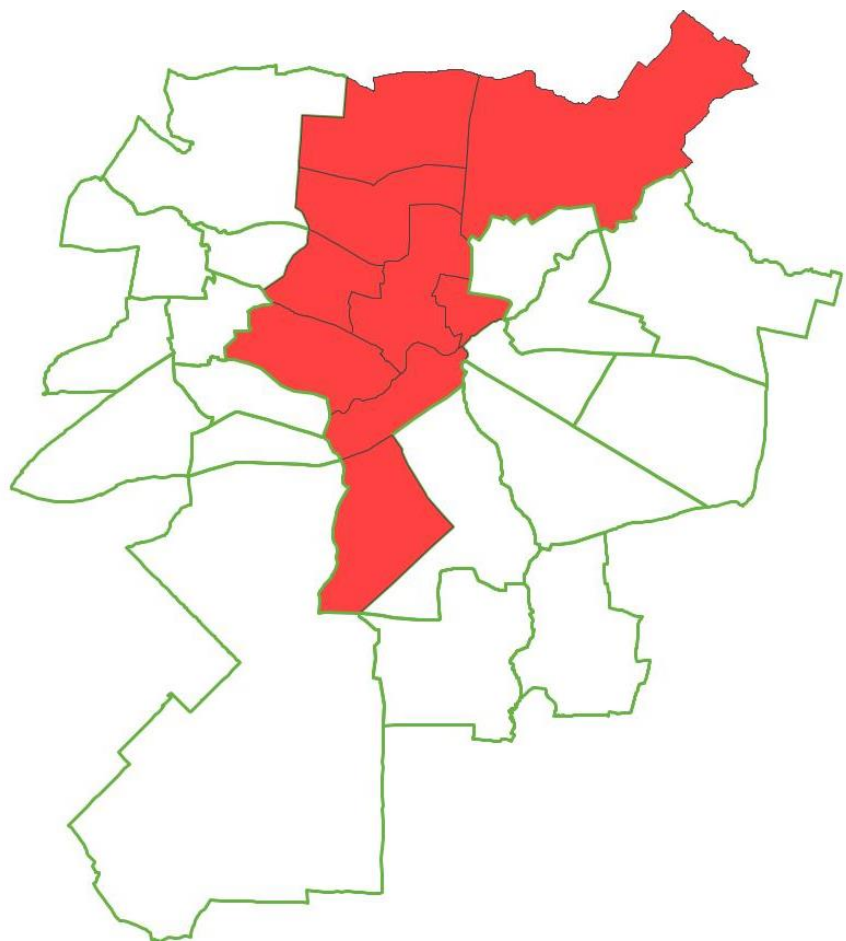
DDK „Węglin” zakłada realizację tych działań w ścisłej współpracy ze społecznościami lokalnymi - wybór działania będzie należał do mieszkańców, to oni będą mogli określić jaki rodzaj wydarzenia zostanie wybrany i przedstawiony do realizacji.

Organizacja wydarzeń artystycznych

i kulturalnych – jednostkowe lub cykliczne wydarzenia zawierające element mówiący o tożsamości miejsca.

Wydarzenia powinny być tak zrealizowane by trafić bezpośrednio do ludzi dla których są zrealizowane i adresowane. Wybór projektów do realizacji będzie się opierał na zasadzie konsultacji społecznych i konsultacji z władzami miasta.

DZIAŁANIA ZAPROPONOWANE PRZEZ WARSZTATY KULTURY

Programy skierowane do wszystkich dzielnic operatora:

- *Miasto/Polis;*
- *Art./eko;*
- *Majsternia;*
- *Inkubator Kultury.*

PROGRAM PILOTAŻOWY DLA 9 DZIELNIC WARSZTATÓW KULTURY

Prowadzone działania polegać będą na realizowaniu cykli zajęć adresowanych do różnych grup wiekowych mieszkańców Lublina o bardzo różnych kompetencjach wciągających mieszkańców do czynnego uczestniczenia w kulturze. Szczególny nacisk położony będzie na uwzględnienie w działaniach osób i grup nieuczestniczących lub małoaktywnych.

W ramach pilotażu w 2013 roku działania Warsztatów realizowane będą dwutorowo:

- działania skierowane do dzielnic: Czechów Południowy, Rury, Stare Miasto, Śródmieście, Wieniawa – na terenie tych dzielnic są operatorzy kultury, na aktywności których zostaną oparte nasze działania;
- działania skierowane do dzielnic Wrotków, Czechów Północny, Ponikwoda, Za Cukrownią mające na celu wyłonienie i wzmocnienie lokalnych liderów (szkół, NGO-sów), którzy wspólnie z Warsztatami Kultury zrealizują program działań i wydarzeń mających za zadanie aktywizację lokalnej społeczności.

Elementem działań pilotażowych i ich kontynuacji jest program wzmocnienia instytucjonalnego operatorów kultury poprzez zaproszenie współpracowników i pracowników operatorów kultury do udziału w cyklu szkoleń i spotkań.

Istotnym elementem działań będzie ewaluacja tegorocznej akcji pilotażowej by przygotować program na 2014 rok uwzględniający tegoroczne doświadczenia.

Miejsce realizacji zadania:

**Czechów Południowy, Czechów Północny,
Ponikwoda, Rury, Stare Miasto, Śródmieście,
Wieniawa, Wrotków, Za Cukrownią**

Termin realizacji zadania:

kwiecień – grudzień 2013 r.

Łączny koszt: 140 000 zł.

OPIS GRUPY DOCELOWEJ

Grupę docelową tworzy 146 00 mieszkańców dzielnic: Czechów Południowy, Czechów Północny, Ponikwoda, Rury, Stare Miasto, Śródmieście, Wieniawa, Wrotków, Za Cukrownią.

Znaczna część mieszkańców nie uczestniczy w żadnej formie aktywności kulturalnej; z bardzo różnych względów: odziedziczonych domowych lub środowiskowych wzorców zachowań, problemów finansowych, wyalienowania, etc.

Dzielnice znajdują się w centralnej części miasta mają bardzo zróżnicowany charakter, wielkość (od 3 000 do 33 000 mieszkańców) oraz historię.

Nie we wszystkich dzielnicach działają instytucje kultury, inne dzielnice są wręcz przesycone instytucjami i wydarzeniami kulturalnymi. Część instytucji kultury – szczególnie w Śródmieściu Lublina nie realizuje działań z zakresu edukacji kulturalnej. Życie kulturalne miasta skoncentrowane jest wokół centrum, mieszkańcy dzielnic; Wrotków, Za Cukrownią, Ponikwoda czy Czechów Północny mają utrudniony dostęp do placówek kultury, które są znacznie oddalone od ich miejsca zamieszkania, szczególnie utrudnia to aktywne korzystanie z oferty seniorom, dzieciom i rodzinom z małymi dziećmi.

Istnieje również szereg barier w dostępie do kultury dla osób niepełnosprawnych, zarówno architektonicznych jak i komunikacyjnych czy też informacyjnych.

Na terenie każdej z dzielnic funkcjonują placówki oświatowe, biblioteki i parafie. Ponadto w większości powyższych dzielnic działają świetlice opiekuńczo-wychowawcze, organizacje pozarządowe (stowarzyszenia i fundacje).

CELE ZADANIA I ZAKŁADANE REZULTATY

Cele główny:

- włączenie do aktywnego uczestniczenia w kulturze jak największej liczby mieszkańców dzielnic .

Cele szczegółowe programu:

- włączanie do działań grup defaworyzowanych, mało aktywnych, nieobecnych w życiu dzielnicy;
- likwidowanie barier w dostępie do kultury;
- nabycie przez mieszkańców z grup i/lub terenów zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym kompetencji społecznych oraz kulturalnych;
- zidentyfikowanie miejsc na terenie miast Lublin prowadzących działalność animacyjną i edukację kulturalną oraz wsparcia ich działalności;
- pozyskiwanie nowych odbiorców oferty kulturalnej wszystkich operatorów kultury działających na terenie Lublina;
- różnicowanie i wzbogacenie oferty adresowanej do mieszkańców;

Zakładane rezultaty:

- włączenie nowych i nieaktywnych grup mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w kulturze;
- wykształcenie nawyku poszukiwania i uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych;
- wyłonienie i wsparcie lokalnych liderów kultury;
- wzrost zainteresowania udziałem w życiu kulturalnym Lublina;
- ułatwienie dostępu do informacji o ofercie i oferty kulturalnej Lublina;
- stworzenie bazy animatorów, managerów i artystów zainteresowanych współpracą i wsparciem w kolejnych latach reedycji programu.

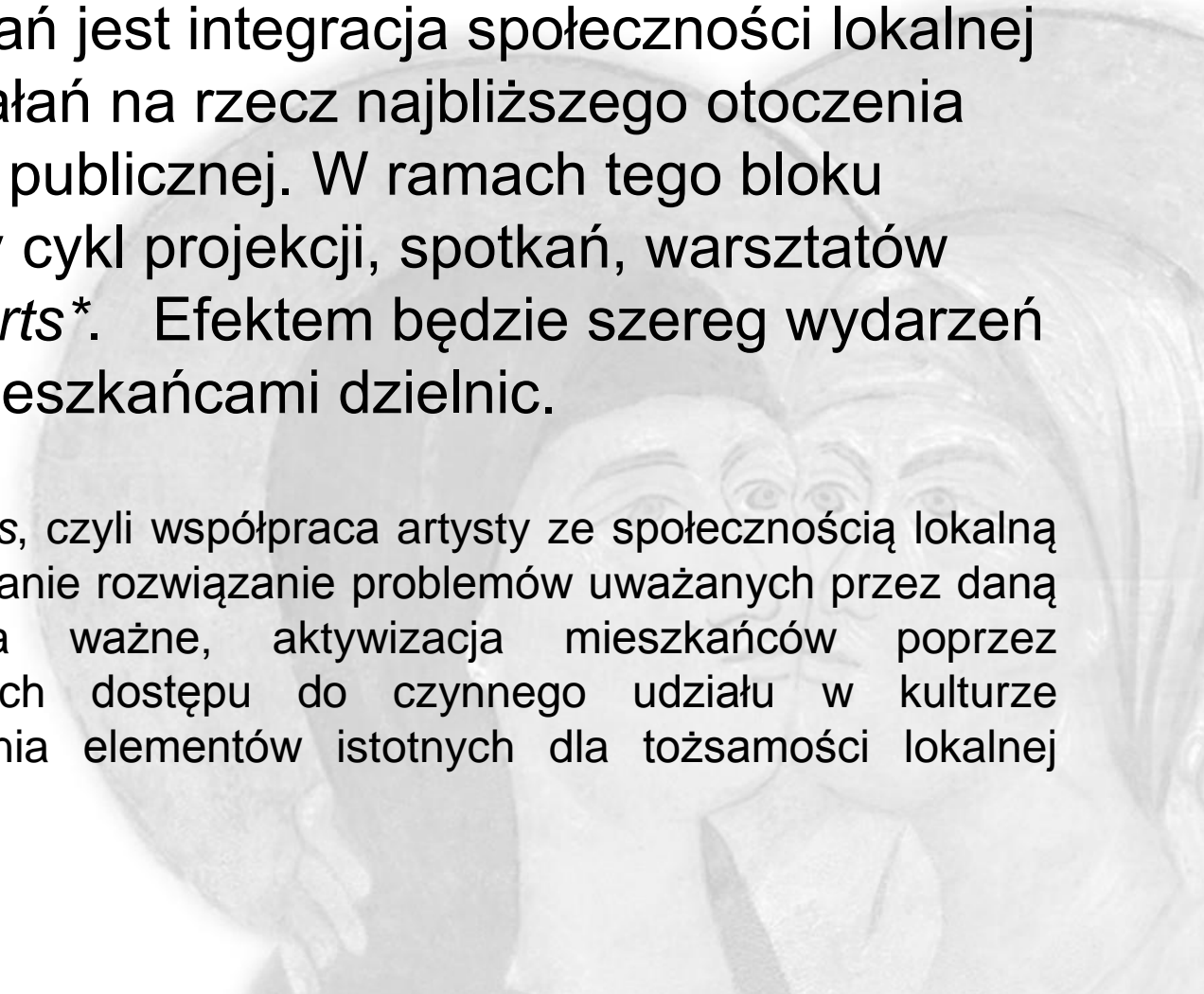

PROWADZONE DZIAŁANIE

- **Miasto/Polis** - działania skupione wokół problematyki miejskiej, przestrzeni publicznej oraz szeroko rozumianej refleksji nad otoczeniem. Zaplanowano realizacji cykli wydarzeń współtworzonych z mieszkańcami: projekcje, spotkania, warsztaty oraz akcje *community arts*.
- **Art./eko** - działania z zakresu edukacji artystycznej z różnych dziedzin: warsztaty, plenery, działania performatywne.
- **Majsternia** - warsztaty inspirujące do czynnego uczestnictwa w kulturze (teatr, design, taniec, muzyka) adresowane do różnych grup odbiorców ze szczególnym uwzględnieniem grup dziecięcych i młodzieżowych.
- **Inkubator Kultury** - blok działań wzmacniający operatorów kultury: szkolenia, spotkania, warsztaty, wolontariat, wymiana informacji, sieciowanie operatorów.

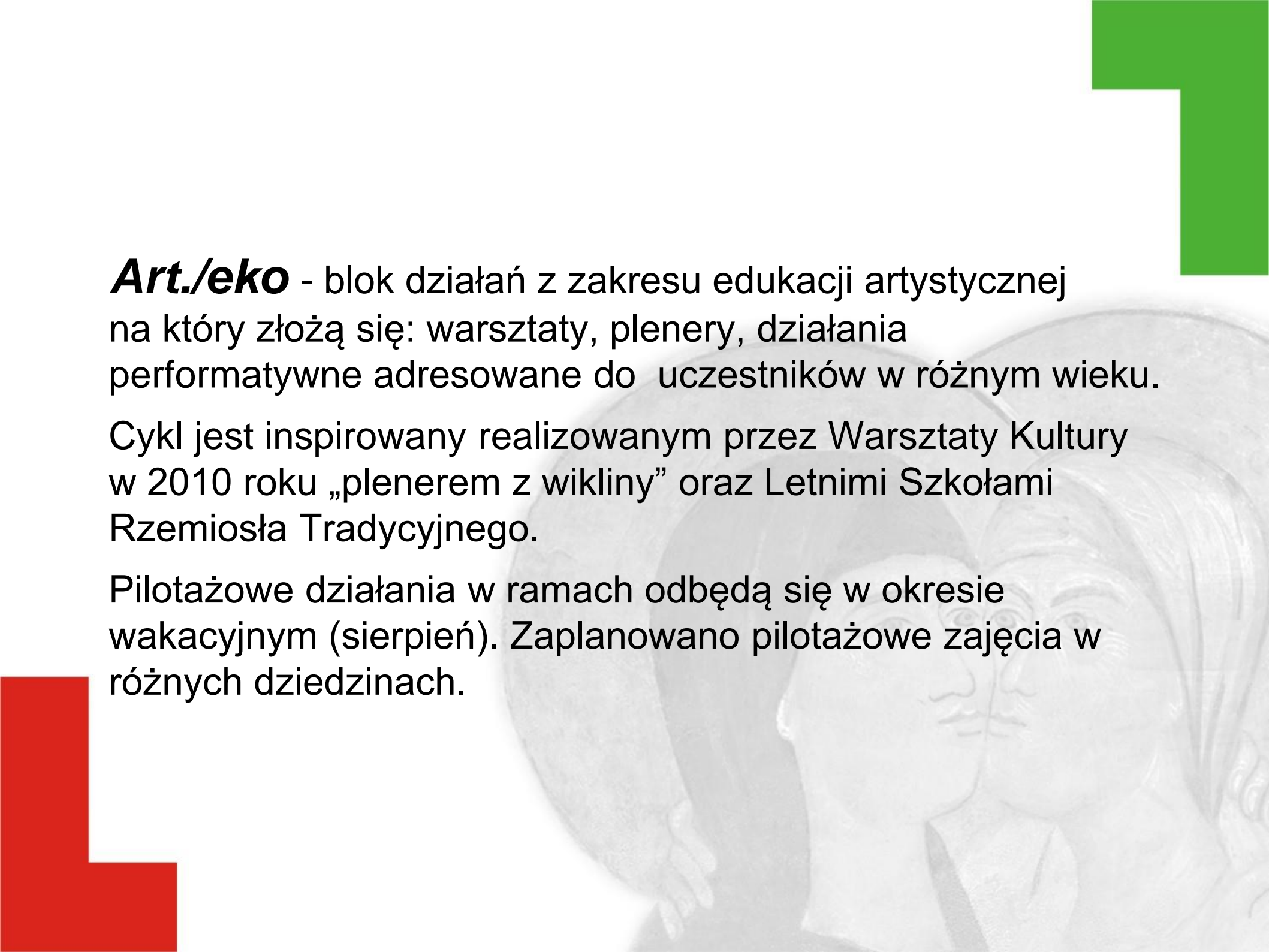

Miasto/Polis - blok działań skupionych wokół problematyki miejskiej; przestrzeni publicznej oraz szeroko rozumianej refleksji nad otoczeniem. Jednym z zamierzeń podejmowanych działań jest integracja społeczności lokalnej wokół wspólnych działań na rzecz najbliższego otoczenia i wspólnej przestrzeni publicznej. W ramach tego bloku zostanie zrealizowany cykl projekcji, spotkań, warsztatów oraz akcji *community arts**. Efektem będzie szereg wydarzeń współtworzonych z mieszkańcami dzielnic.

* *Community arts*, czyli współpraca artysty ze społecznością lokalną mająca za zadanie rozwiązanie problemów uważanych przez daną wspólnotę za ważne, aktywizacja mieszkańców poprzez zwiększanie ich dostępu do czynnego udziału w kulturze oraz odkrywania elementów istotnych dla tożsamości lokalnej społeczności.

Art./eko - blok działań z zakresu edukacji artystycznej na który złożą się: warsztaty, plenery, działania performatywne adresowane do uczestników w różnym wieku.

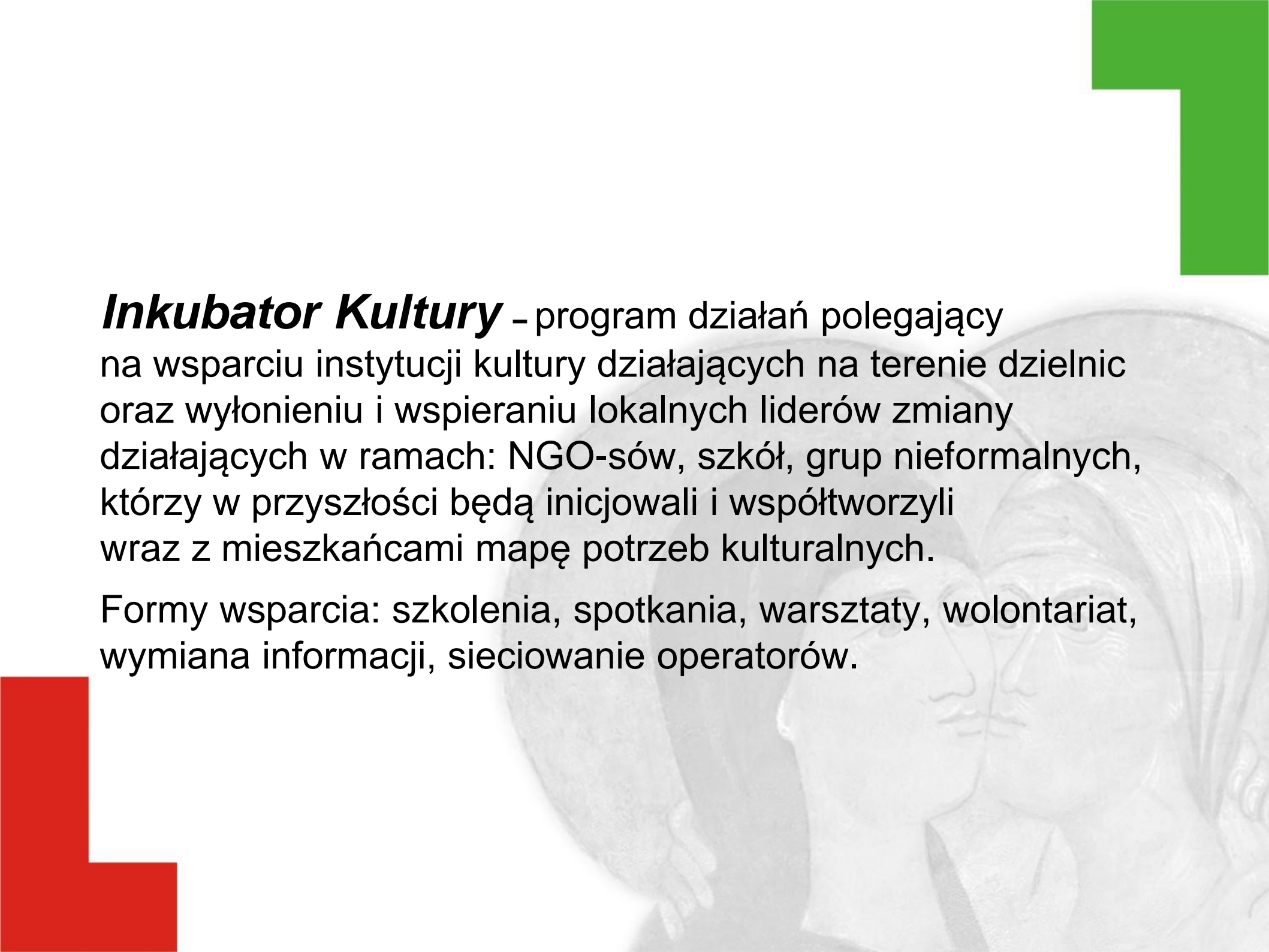
Cykl jest inspirowany realizowanym przez Warsztaty Kultury w 2010 roku „plenerem z wikliny” oraz Letnimi Szkołami Rzemiosła Tradycyjnego.

Pilotażowe działania w ramach odbędą się w okresie wakacyjnym (sierpień). Zaplanowano pilotażowe zajęcia w różnych dziedzinach.

Majsternia – cykl działań o charakterze warsztatowym realizowany w różnych obszarach edukacji kulturalnej (teatr, design, taniec, muzyka) adresowany do odbiorców z różnych grup wiekowych ze szczególnym uwzględnieniem grup dziecięcych i młodzieżowych. Inspirujący do czynnego uczestnictwa w kulturze zgodnie z hasłem „Kreatywność jest stanem umysłu a nie portfela”.

Inkubator Kultury - program działań polegający na wsparciu instytucji kultury działających na terenie dzielnic oraz wyłonieniu i wspieraniu lokalnych liderów zmiany działających w ramach: NGO-sów, szkół, grup nieformalnych, którzy w przyszłości będą inicjowali i współtworzyli wraz z mieszkańcami mapę potrzeb kulturalnych.

Formy wsparcia: szkolenia, spotkania, warsztaty, wolontariat, wymiana informacji, sieciowanie operatorów.

DZIAŁANIA MBP IM. H. ŁOPACIŃSKIEGO

Działania uzupełniające prowadzone przez 36 filii MBP:

Lublin dla seniorów:

- zajęcia komputerowe oraz nauka korzystania z Internetu (12 filii);
- *angielski 123* – e-learningowy - bezpłatny kurs j. angielskiego (12 filii);
- cykliczne spotkania tematyczne m.in.: prelekcje, czytelniczo – plastyczne (6 filii);
- Kluby Czytelników (6 filii);
- dostarczanie książek i czasopism starszym czytelnikom do domu (6 filii).

Ponadto poszczególne filie prowadzą:

- programy aktywizujące;
- warsztaty „śpiewu białego”;
- wieczory poezji;
- warsztaty plastyczne;
- spotkania literackie i rozmowy o sztuce;
- Obchody Międzynarodowego Dnia Osób Starszych oraz Tygodnia Seniora;
- Współpracę z innymi podmiotami działającymi na rzecz Seniorów.

Lublin dzieciom:

- *FunEnglish* – bezpłatny e-learningowy kurs angielskiego (10 filii);
- programy z edukacji czytelniczej: *Cała Polska Czyta Dzieciom* (25 filii);
- *Lato w bibliotece* (19 filii);
- *Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom* (25 filii);
- *Ogólnopolskie Urodziny Książkowego Misia* (24 filie).

Ponadto prowadzone są programy:

- programy edukacji czytelniczej dla uczniów szkół specjalnych i klas integracyjnych;
- programy z zakresu edukacji regionalnej - np. *Legends lubelskie, Powstanie styczniowe na Lubelszczyźnie, Moja dzielnica – Kalinowszczyzna*;
- międzypokoleniowej - np. *Most między pokoleniami*;
- ekologicznej - np. *Ekologia dla dzieci*;
- wykłady dla dzieci z historii sztuki;
- zajęcia artystyczne;
- *Klub Malucha* - poranki bajkowe;
- spotkania z: lekturami, bajką terapeutyczną, filozofią;
- *Cykl Wydawnicze Pory Roku*;
- zajęcia logopedyczne;
- konkursy recytatorskie, wiedzy o książkach.

Zainstaluj: Kultura (12 filii):

- wycieczki do biblioteki grup przedszkolnych, szkół podstawowych, ośrodków wsparcia i centrów aktywności;
- spotkania (np. prezentujące nowości na rynku);
- działania skierowane do dzieci promujące czytelnictwo (np. *Biblioteka jest od tego, aby czytać na całego – Dziecko w bibliotece: program spotkań o charakterze zabawowym i dydaktycznym promujących bibliotekę; Akcja Witamy w bibliotece - działania promujące bibliotekę*);
- programy ogólne promujące czytelnictwo (np. *Czytanie zbliża – wspólne czytanie książek*).

Zajęcia z edukacji kulturalnej:

- zajęcia plastyczne (14 filii);
- teatralne (6 filii);
- zajęcia z zakresu edukacji historycznej;
- edukacji dla dziedzictwa;
- edukacji regionalnej i lokalnej.

.

Dziękujemy za uwagę:

Materiały informacyjne zostały przygotowane przez Wydział Kultury Urzędu Miasta Lublin (tel. 81 746 37 00, e-mail: kultura@lublin.eu).

Program przygotował zespół w składzie:

Michał Karapuda – Dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Miasta Lublin – koordynator

Urszula Bylica – Asystent w Zakładzie Pedagogiki Kultury UMCS

Renata Kiełbińska – Kierownik Domu Kultury „Skarpa”

Sławomir Księżniak – Dyrektor DDK „Węglin”

Mateusz Nowak – Kierownik działu organizacyjno-programowego DDK „Węglin”

Anna Pajdosz – Zastępca dyrektora Wydziału Kultury Urzędu Miasta Lublin

Anna Pasternak – przygotowanie i redakcja dokumentu „Dzielnice Kultury”

Grzegorz Rzepecki – Dyrektor Warsztatów Kultury

Aleksandra Szulc-Choma – Dyrektor DDK „Bronowice”

Piotr Tokarczuk – Dyrektor MBP im. H. Łopacińskiego